ข้อมูลทรัพยากรทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญา

จัดทำโดย

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก๊อ

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนแต่พอทำความเข้าใจได้ ดังนี้ หมายถึง ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดต่อกันจากสถาบันต่างๆ ในชุมชน เช่น จากสถาบันครอบครัว สถาบันความเชื่อ และศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนให้ความหมายคำว่า "ภูมิปัญญาชาวบ้าน" นั้นเป็นการเชื่อมโยงไปถึงความรู้ประสบการณ์ตรงของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสะสมประสบการณ์จากการทำงาน การประกอบอาชีพและการเรียนรู้จาก ธรรมชาติแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นการเก็บรวบรวมศิลปวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่ การรักษาดูแลไว้เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นหลังได้ศึกษาค้นคว้าและอนุรักษ์

สารบัญ

	หน้า
ความหมายภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่น	๑
ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น	
ด้านเกษตรกรรม	
- นายสุขสมบุญ พรมโลกา (เกษตรผสมผสาน)	๖
- นางนงลักษณ์ โพธิ์ศรี (เกษตรผสมผสาน)	๑๑
- นายบุญดำ ปัญญา (เกษตรผสมผสาน)	๑๘
- นายศร โชครวย	๒๐
- นายใจ๋ โชครวย	๒๑
- นายสมศักดิ์ หน่อตุ่น (การปลูกพืชผักสวนครัว)	๒๓
- นายพรม พรชัย(เกษตรผสมผสาน/เกษตรทฤษฎีใหม่)	๒๕
- นายสุเมศ แซ่ลิ้ม (หมอดินอาสา)	๒๘
ด้านอุตสาหกรรม	
- นายสุทศน์ โชครวย (การสร้างบ้าน/โต๊ะ/เตียง)	๓๒
- นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม(แกะสลักไม้)	๓๓
ด้านหัตถกรรม	
- นางผัด สามจ้อย (ทอตุง)	๓๕
- นางขวัญหล้า มาลัยรักษ์(ทอตุง)	๓๙
- นางจันทร์อ่อน คำมั่งมี (ทอตุง)	๔๒
- นายใจ๋ โชครวย (จักสาน)	๔๗
- นายชื่น ขันติยะ(จักสาน)	๔๘
ด้านการแพทย์แผนไทย	
- นายดา ปกแก้ว (หมอเมือง)	๔๙
- นายแค้น เกตุมรรค (หมอเมือง)	๕๕
- นางแก้ว ชัยวงค์ (สมุนไพรรักษาโรค)	๕๘
ด้านการจัดการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
- นายมานพ บุญยืนกุล (การรักษาป่าต้นน้ำ)	๖๐
- นางสมหมาย สุนันตา (การบริหารจัดการขยะ)	๖๘

หน้า

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

- สถาบันการเงินชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจชุมชน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านท่าก๊อพลับพลา ๗๐
- นางหน่อย โชครวย (กลุ่มพัฒนาสตรี) ๗๕

ด้านศิลปวัฒนธรรม

- นายก่อง ชัยชมพู (ฟ้อนเจิง) ๗๖
- นางจันทร์เพ็ญ โชครวย (ฟ้อนเล็บ) ๘๐
- นายชื่น ขันติยะ (ดนตรีพื้นเมือง) ๘๑
- นายแสง อินทร์แก้ว (การแสดงพื้นบ้าน/รำนก/รำโต/พี่แจ่น้อง) ๘๒
- นางเอ้ย ชัยวงค์ (การทำบายศรี) ๘๔
- นางแก้ว สิทธิมาท (การทำบายศรี) ๘๖

ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี

- นายสีละ ตันเดอ (การเต้นรำลา/ประเพณีปีใหม่กินวอ) ๘๘
- นายบุญส่ง สร้อยนาค (ศาสนพิธี) ๙๔
- นางจันทร์ติ๊บ ขุนหวัง (โหราศาสตร์/ไสยศาตร์) ๙๗
- นายดวงเสาร์ สิทธิมาท (ไสยศาสตร์/ความเชื่อ) ๙๙
- นางบัวนำ ปินตา (เครื่องประกอบพิธีกรรม/งานขึ้นบ้านใหม่/งานศพ) ๑๐๑

ด้านโภชนาการ

- นางบานเย็น สิทธิมาท (การทำอาหารพื้นเมือง) ๑๐๒
- นายอุ่นเสง จันทิมา (การทำข้าวควบ/ข้าวเกรียบว่าว) ๑๐๔
- นางสาวจันทร์ ศรีวิชัย (การทำข้าวเกรียบมันสำปะหลัง) ๑๐๕
- นางหอม แสงคำ (การทำข้าวแรมฟืน) ๑๐๘
- นางสาวสุนันท์ ยอดอินทร์ (การทำไก่ย่าง) ๑๑๐

ความหมายภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่น

ภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่น ภูมิ มีความหมายว่า พื้น ชั้น พื้นเพ

ปัญญา หมายความว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนและคิด
ภูมิปัญญา หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น
การถ่ายทอดความรู้หรือการสอน หมายถึง บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอกหรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ดีรู้ชั่ว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนแต่ พอทำความเข้าใจได้ดังนี้ หมายถึง ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดต่อกันจากสถาบันต่างๆ ในชุมชน เช่น จากสถาบันครอบครัวสถาบันความเชื่อและศาสนา สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆนอกจากนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนให้ความหมายคำว่า "ภูมิปัญญาชาวบ้าน"นั้นเป็นการเชื่อมโยงไปถึงความรู้ประสบการณ์ตรงของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสะสมประสบการณ์จากการทำงานการประกอบอาชีพ และการเรียนรู้จากธรรมชาติแวดล้อมต่างๆ และถ้าจะพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับ เทคโนโลยีแล้วนั้น หมายถึงเทคนิควิทยาพื้นบ้านได้ด้วย โดยสถานวิจัยสังคมได้ให้คำ จำกัดความว่า เทคโนโลยีนั้นเป็นความรู้ว่าจะทำสิ่งต่างๆ อย่างไร โดยมีองค์ประกอบ๒ ประการคือ เครื่องมือในการทำสิ่งนั้น ๆ และ กระทบกันขั้นตอนในการทำสิ่งนั้น ๆ ซึ่งสามารถแยกได้ในลักษณะความรู้ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นในท้องถิ่น เช่น การประยุกต์ใช้พลังคน สัตว์ และธรรมชาติตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชน ในอันที่จะเป็นทางเลือกในการดำรงชีวิตของพลังคน สัตว์และธรรมชาติ ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น หรือ ชุมชน ในอันที่จะเป็นมนุษย์ เช่น การประยุกต์ใช้ทางเลือกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การประยุกต์แนวความคิดที่เป็นมรดกของคนไทยในการประกอบอาชีพ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลักพิจารณากิจกรรมหรืออาชีพของชุมชนเช่น แถบพื้นที่หรือท้องถิ่นใดเป็นที่ราบลุ่มกิจกรรมของชุมชนก็คือ การทำนา หรือการปั้นโอ่งและตุ่มน้ำจากดินเหนียว หรือการแกะสลักไม้เป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยใช้ไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ พื้นฐานของความรู้ของชาวบ้านหรือคือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และมีประสบการณ์สืบต่อกันมาทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่หรือที่เป็นความรู้สะสมสืบต่อกันมาความหมายของภูมิปัญญาไทยจากการศึกษาความหมายเชี่ยวชาญนักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญา ภูมิ ปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

๑) ภูมิปัญญา คำว่า ภูมิปัญญา ซึ่งมีความหมายว่าความรู้ความสามารถ ความเชื่อความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

๒) ภูมิปัญญาพื้นบ้าน คำว่าภูมิปัญญาพื้นบ้าน ให้ความหมายว่าเป็นองค์ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาอันเป็นความสามารถและศักยภาพในเชิงแก้ปัญหาการปรับตัว เรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติเผ่าพันธุ์หรือเป็นวิถีของชาวบ้าน

๓) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้านเกิดจากการสะสมการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลายาวนานมีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาวิชาไม่แยกเป็นวิชาๆแบบที่เราเรียน ฉะนั้นวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจอาชีพ ความเป็นอยู่ เกี่ยวกับการใช้จ่ายกับการศึกษาวัฒนธรรมมันจะผสมผสานกลมกลืนเชื่อมโยงกันไปหมด

๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา ปรับตัว เรียนรู้ และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่หรือคือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญา และตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่อง ความรู้ตังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมขน และในตัวของผู้รู้เอง หากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษาและนำมาใช้ ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับ ถ่ายทอด และพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

๕) ภูมิปัญญาไทย เป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลาย ๆ ชาติพันธุรวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่ และสร้างสรรค์อารยะธรรมของเราเองได้อย่างมีดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มีได้ เกิดขึ้นเป็นเอกเทศแต่มีส่วนแลกเปลี่ยนเลือก และปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยะธรรมอื่นตลอดมา กลุ่มเป้าหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายที่รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้รู้ในท้องถิ่นส่วนมากจะเป็นคนใน ครอบครัว เป็นญาติโดยสายเลือด เนื่องจากความรู้บางอย่างผู้รู้ทั้งหลายมักหวงแหนมากจะไม่แพร่งพรายให้ คนอื่นๆรู้ที่เป็นอย่างนี้เพราะสาเหตุหลายประการคือ

๑. กลัวการแก่งแย่งการทำมาหากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่จะต้องทำผลผลิตเพื่อค้าขาย

๒. กลัวเรื่องชื่อเสียง เกียรติภูมิ และกลัวคนอื่นขโมยภูมิปัญญา ถ้าถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่นแล้วเขาทำดีกว่า เจ้าตำรับก็จะไม่มีชื่อเสียง

๓. มีความเชื่อและถือสัจจะจากปู่ ย่า ตา ทวด ที่ต้องการปกปิดเคล็ดลับหรือกลวิธีการผลิต

๔. สื่อและเทคโนโลยียังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ปัจจุบันนี้กลุ่มเป้าหมายของการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นขยายไปสู่สาธารณชนทั่วไปบ้าง แล้ว อาจเนื่องจากสาเหตุต่างๆต่อไปนี้

- ได้รับการกระตุ้นและการสร้างความตระหนักจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น หน่วยงาน พัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียนสำนักงานเกษตร ฯลฯ

- การถ่ายทอดความรู้ได้รับคำตอบแทน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางคนจะตั้งราคาวิชาไว้มากน้อยขึ้นอยู่กับความ ต้องการของตลาด สำหรับวิชา อาชีพนั้นๆ

- สื่อต่างๆในปัจจุบันมีมากมายหลายประเภท ภูมิปัญญาสามารถถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อต่างๆได้อย่าง สะดวก หน่วยงานต่างๆที่ให้การ สนับสนุนภูมิปัญญาก็สามารถถ่ายทอด สืบทอดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

- ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัวหรือ ผู้สืบสายเลือด เพื่อ ต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานนั้นๆมาอย่างมากมายความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ที่นำมาปฏิบัติ มีผลผลิตที่เป็นรูปธรรม เป็นความรู้ที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ความรู้ความสามารถดังกล่าว เป็นสิ่งที่สะสมมานาน เป็นโครงสร้างความรู้ที่มีหลักการมีเหตุผลในตัวเองที่นำศึกษา ควรอนุรักษ์และสืบทอด ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้นมีอยู่มากมายในท้องถิ่นแต่ละคนต่างมีความรู้ ความสามารถ มี ประสบการณ์มีผลงานเพื่อ การดำรงชีวิตที่แตกต่างออกไปหลายด้านหลาย สาขา ดังนี้

๑. สาขาเกษตรกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และมีผลงานด้านการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ประมง ทำไร่ นาสวนผสม ฯลฯ โดดเด่น เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้อย่างพอเพียง มีรายได้จากผลผลิต ด้านนี้ มีแนวคิดที่ดี แปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์และช่วยพัฒนา อาชีพด้านนี้ได้อย่างน่าสนใจ เช่น เป็นผู้คิดริเริ่มการทำการเกษตร แบบผสมผสาน เกษตรแบบพอเพียง เกษตรที่เอื้อประโยชน์ต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

๒. สาขาสาธารณสุข คือ ผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการใช้ยาสมุนไพร การรักษาโรคแผนโบราณ การ รักษาสุขภาพอนามัยร่างกาย การสืบสานตำราสมุนไพร หมอนวดแผนโบราณ หมอตำแย ฯลฯ

๓. สาขาศาสนาและประเพณี

๑. ด้านพิธีกรรมต่างๆ ได้แก่ผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ มีผลงานเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น หมอสูตรขวัญ

๒. ด้านโหราศาสตร์ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และมีผลงานด้านโหราศาสตร์หรือหมอดู ฯลฯ

๓. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการปฏิบัติตามขนบประเพณีของท้องถิ่นนั้นๆ

๔. ความเชื่อในเรื่องต่างๆ

๔. ด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ ซึ่งแต่ละภาคจะมีการสร้างสรรค์ศิลปะพื้นบ้านที่แตกต่างกัน เช่น การแข่งตีกลองของภาคเหนือ การร้องอีแซวของภาคกลาง หมอลำของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำมโนราห์ของภาคใต้

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ พัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยังยื่น เช่น การบวชป่า สืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน

๖.ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่ ความสามารถในการสะสมและบริหารกองทุนและสวัสดิการชุมชนความมั่นคงให้แก่ชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น การจัดการกองทุนของชุมชนในรูปของสหกรณ์ออมทรัพย์ รวมถึงความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษาพยาบาลของชุมชน และการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

สาขา เกษตรกรรม ไร่นาสวนผสม

นายสุขสมบุญ พรมโลกา
บ้านเลขที่ ๒๓๕ หมู่ที่ ๓ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ ๑๘๑-๐๒๔๓๖๑๓

การทำการเกษตรอย่างเดียวมีโอกาสเสี่ยงสูงต่อผลผลิตและรายได้และการทำการเกษตรอย่างเดียวนั้นบางปีต้องพบกับดินฟ้าอากาศที่แปรปรวนโรค แมลง ราคาของผลผลิตที่ไม่แน่นอนแต่การทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมมีโอกาสเสี่ยงน้อยกว่าทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี สามารถรถรายจ่าย ให้แก่ครอบครัวและที่สำคัญ คือ นำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ผลิตปุยหมักใช้เองไม่ใช้สารเคมีผลไม้พืชผักสวนครัวทำให้อนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่

จุดเด่น คือ

- การปรับใช้เทคโนโลยี เช่นรักษาภูมิปัญญาชาวบ้านแล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะกับสภาพปัจจุบัน
- การทำเมล็ดข้าวใช้เองและแบ่งปัน
- ค้นหาพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากขึ้น มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก นายสุนทร พรมโลกา เป็นพี่ชาย และได้นำความรู้ที่ได้เรียนมามาปรับใช้ให้ทันกับสภาพปัจจุบันและได้ถ่ายทอดแนวคิด หลักการปฏิบัติให้เด็กและเยาวชนบ้านป่าลัน และได้ถ่ายทอดการบริหารจัดการด้านการเกษตรแบบผสมผสานให้ประชาชนในหมู่บ้าน

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการนำไปใช้ ในพื้นที่เดียวกัน ๕ ราย นอกพื้นที่ ๒๐ ราย
ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก ผู้รู้ แบบเติม คือ การปลูกข้าว ต้องปลูกในวันดี เหมาะสมกับการปลูกตามความเชื่อแต่โบราณจะทำให้ได้ผลผลิตที่ดีจำนวนมาก

ได้รับการพัฒนาและต่อยอด คือ การนำความรู้ใหม่ และเทคโนโลยีใหม่ มาปรับใช้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมเก็บเมล็ดพันธุ์เองและพัฒนาเมล็ดพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

ผลงานที่ประทับใจ เกษตรกรรุ่นใหม่ ในนาม ทายาทเกษตรจากครอบครัวสู่ครอบครัว จนกลายเป็นเกษตรกรดีเด่น สาขาไร่นาสวนผสม

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

- งานหนักไม่เคยฆ่าคน
- จากครอบครัวที่ไม่มีอะไรเลย จนสามารถมีหลายอย่างและได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับพี่ ๆ น้องๆ
- แรงจูงใจในการทำงาน ตามรอยเท้าพ่อหลวง ร.๙

ปัญหาและอุปสรรค

- ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การยอมรับเพราะจะต้องใช้เวลากว่าที่หลายๆคนจะยอมรับ
- โอกาสจากคนรุ่นเก่า จะไม่ค่อยให้โอกาสคนรุ่นใหม่ (เหมือนดังคำว่า เกินหน้าเกินตา)
- ปัจจัยภายนอกงบประมาณการดำเนินการสถานที่

ข้อเสนอแนะ

- ในนามผู้ใหญ่ ควรจะให้โอกาสและสนับสนุนหลายๆด้านกับคนที่ทำจริงและยกย่องให้เกียรติ ตลอดถึงผู้ใหญ่ควรจะทำเป็นแบบอย่างเป็นสิ่งดีๆก็จะต่อยอดออกไปสู่สาธารณชนต่อๆไป

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
ประจำตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
โดย สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สาขา เกษตรกรรม
นางนงลักษณ์ โพธิ์ศรี
บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๑๔ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ ๑๘๐-๑๒๘๗๕๘๐

เกษตรเป็นอาชีพหลักของประทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ทำให้การเกษตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาจากสินค้าเกษตรเป็นสำคัญการเกษตรมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ มนุษย์รู้จักใช้ประโยชน์อย่างมากมายจากพืช สัตว์ ทั้งในชีวิตประจำวันและการดำรงชีวิตตลอดจนในการพัฒนาประเทศให้เจริญมั่นคงอีกด้วย

จุดเด่น คือ

- การขายองุ่น และการปลูกผักหมุนเวียน โดยพืชหลัก เช่น ลำไย พืชรอง เช่น ผักสวนครัว ไผ่บงหวาน **เน้น** การปลูกพืชเพื่อกินเอง ลดค่าใช้จ่าย

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง และการเข้าร่วมอบรม ศึกษาดูงาน และนำมาปรับใช้กับพื้นที่ของตนเอง ระยะเวลาการเรียนรู้ ๕ - ปี และได้ถ่ายทอดแนวคิด หลักการปฏิบัติให้เด็กและเยาวชนโรงเรียนแม่สรวยวิทยาคม และโรงเรียนในพื้นที่ตำบลท่าก๊อ เป็นวิทยากรเทศบาลเวียง บรรยาย สาธิตเศรษฐกิจพอเพียง

การประชาสัมพันธ์ มีการดูงานจากบุคคลภายนอก เช่น จ. แพร่ จ.ลำปาง มีการนำกลับมาใช้นอกพื้นที่ เช่น การปลูกกล้วย

ได้รับการพัฒนาและต่อยอด คือ ใช้หลักการทำเกษตรแบบผสมผสาน

ผลงานที่ประทับใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้บุคคลที่สนใจ

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

-นำแนวคิดจาก ร.๙ เกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้ และจากการศึกษาดูงานทำให้ได้แนวคิดที่ดีปัจจุบันทำให้ลดหนี้ที่มีอยู่ และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดค่าใช้จ่าย

ปัญหาและอุปสรรค

-การส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ยังไม่เข้ามาให้การสนับสนุน ส่งเสริม

ข้อเสนอแนะ

-อยากมีกลุ่มอาชีพเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานและเพื่อนบ้านมีรายได้

ยินดีต้อนรับจุดแลกเปลี่ยนเรียนรู้
เลขที่ 42 บ้านป่าเหียง หมู่ที่ 14 ต.ท่าก๊อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย
080-1287580
สนับสนุนโดย องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก๊

สาขา เกษตรกรรม

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายบุญดำ ปัญญา
วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๕๕ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ไปอบรมจาหน่วยงานของรัฐ ศูนย์เพาะพันธุ์เมล็ดข้าว ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่แล้วนำมาปรับให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง ปัจจุบันมีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๕๐ ไร่ แบ่งพื้นที่การเพาะปลูกดังนี้

๑. ปลูกไม้ใช้สอย หลากหลาย ลำไย สะเดา มะม่วง กล้วย นาข้าว
๒. ปลูกมะนาวแป้นพิจิตร ละมุดมาเลย์
๓. เพาะขยายพันธุ์แคคตัส
๔. เลี้ยงไก่
๕. ทำปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุน

ทำการเกษตรต้องเข้าใจธรรมชาติ ต้องมีเทคนิควิธีการ เช่นการห่มดิน การดูแลอินทรีย์(ที่แพ้ต่อแสงแดด)

การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ประเด็นคือ การได้กินได้ใช้ประโยชน์

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับ ผู้ที่สนใจ นักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

การสร้างโรงเรือนปลูกแคคตัสในราคาที่ต่ำ โดยการใช้โครงไม้ไผ่ ช่วยลดต้นทุนและประหยัด

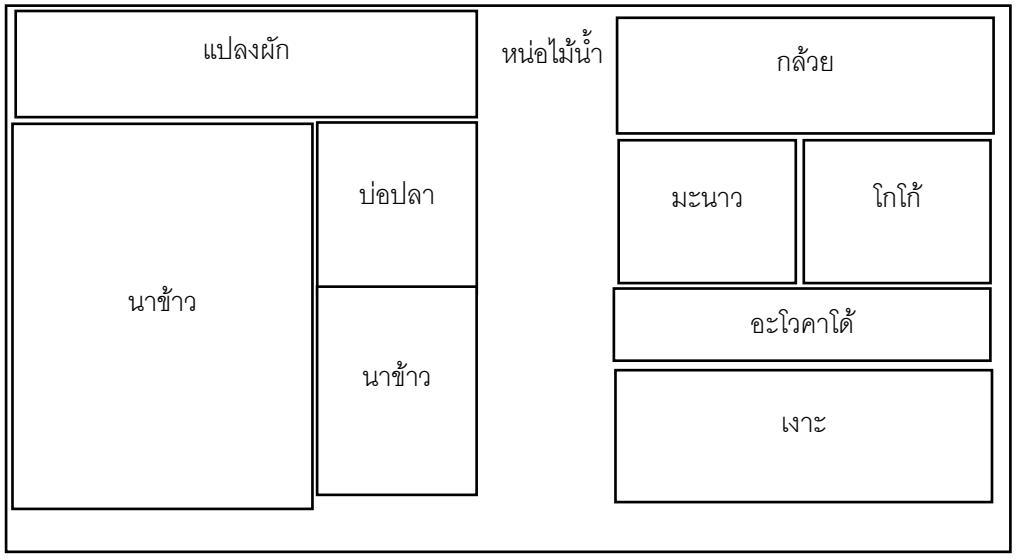
สาขา การเกษตร

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายศร โชครวย
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ อายุ ๕๓ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การปลูกพืชผสมผสาน เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการแสวงหาความรู้จากบิดา ไปดูผู้รู้ในหมู่บ้าน และมาทดลองต่อที่บ้าน ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วประยุกต์ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเองการปลูกพืชผสมผสาน เป็นการปลูกทุกอย่าง มีทั้งไม้ยืนต้นได้แก่ มะขาม ไม้สัก ลำไย เงาะ ทุเรียน กล้วย มะนาว มะพร้าว โกโก้ อะโวคาโด้จำนวน ๖ แปลง ปรับตามสภาพพื้นที่ โดยแบ่งการปลูกออกโซน ดังนี้

แนวคิดในการประกอบอาชีพ

๑. ปลูกไว้เป็นมรดกให้ลูกหลาน
๒. เป็นแหล่งอาหารของตนเอง
๓. เป็นต้นแบบของการอยู่อย่างพอเพียง ไม่มีหนี้สิน ไม่กู้ยืม ทำตามพระราชดำริรัชกาลที่ ๙

สาขา การเกษตร

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายใจ๋ โชครวย
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๔กรกฎาคม ๒๔๘๒ อายุ ๘๔ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

งานเกษตร งานจักสาน เกิดจาการเรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และผู้รู้ในหมู่บ้านและหมั่นฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จาการปลูกผักไว้กินเอง นอกจากประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพร่างกายยังแข็งแรง เพราะไม่มีสารเคมี ลงมือทำเอง ทำให้เงินเหลือเก็บสามารถนำออกมาใช้จ่ายในยามที่จำเป็น

ประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร ๔๐ กว่าปี
- ปลูกผักปลอดสารพิษ โดยใช้พื้นฐานของเกษตรธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมีที่จะทำให้มีการระบาดของโรคและแมลงเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิต โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ของตัวเอง เช่น การใช้ปุ๋ยหมักจากขี้ไก่ที่เลี้ยงในการบำรุงพืช ผักที่ได้นำมาประกอบอาหารในครัวเรือน ไม่ต้องซื้อ และปลอดภัยต่อสุขภาพ ถ้ามีปริมาณมากก็นำไปจำหน่ายในตลาดของหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้
- การปลูกไม้ผลผสมผสาน ให้มีผลไม้หมุนเวียนสำหรับบริโภคและจำหน่ายในตลาดของหมู่บ้านตลอดทั้งปี
- การปลูกพืชสมุนไพร เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย โดยการพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด
- การเลี้ยงปลา และเลี้ยงไก่ไว้บริโภค และจำหน่าย ตามวิถีชาวบ้าน
- การทำงานจักสารที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทำการเกษตรในยามว่าง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

จำนวนเนื้อที่ที่ใช้ในการประกอบเกษตรกรรม ๔๕ ไร่ ๒ งาน
แรงงาน คนในครอบครัว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาใช้
ความพอประมาณ เขามี เราอย่ามีตามเขา จะได้ไม่เป็นหนี้เป็นสิน อาหารในชีวิตประจำวันมาจากการปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์เอง ในแต่ละวันแทบไม่เสียค่าใช้จ่าย
ความมีเหตุผล การปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง นอกจากจะประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพร่างกายยังแข็งแรง เพราะไม่มีสารเคมี การไม่ใช้ยาปราบวัชพืชทำให้พืชผักและดินอุดมสมบูรณ์
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ใช้เงินหรือทำอะไรเกินตัว ก็สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

แนวคิดในการประกอบอาชีพ
ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก

สาขา เกษตรกรรม (เพาะปลูกผักสวนครัว)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสมศักดิ์ หน่อตุ่น
วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๑ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายสมศักดิ์ หน่อตุ่นประกอบ เกษตรกรรมตัวยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้จากการฝึกอบรมหมอดินมาเพื่อพัฒนาให้ได้ผลผลิตพืชผักสวนครัว ที่ปลอดสารพิษ และสารเคมี 100% ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกทั้งยังสามารถนำมาเป็นรายได้เพื่อส่งเสริมไว้ใช้ในครัวเรือน

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักชี ขิง ผักกาด หน่อข่า ผักชีฝรั่ง โดยปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคและเหลือขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยศึกษาการปลูกผักตามฤดูกาลเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี อีกทั้งยังเรียนรู้สังเกตและพัฒนาตนเองในการทำปุ๋ยหมักที่ได้รับการฝึกอบรมหมอดินประจำหมู่บ้าน

-การผลิตฮอร์โมนจากเศษอาหาร ประกอบด้วย ภด 2 + หอยเชอรี่+ปลา+กล้วย+กากน้ำตาล ด้วยหมักไว้เป็นระยะเวลา 3-6 เดือนก็สามารถนำมาใช้เป็นฮอร์โมนเสริมในพืชผักสวนครัวโดยไม่ต้องใช้สารเคมีและสารพิษ

-อีกทั้งยังได้ปลูกพืชที่เก็บเกี่ยวในรอบระยะ 1 ปีได้แก่ ลำไยจำนวน 5 ไร่และขิงจำนวน 1 ไร่

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ดำเนินการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ว่างของหมู่บ้านเพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ มีการนำเศษอาหารเศษผักผลไม้มาประยุกต์ผลิตฮอร์โมนสำหรับพืชผักสวนครัวเพื่อลดการใช้สารเคมีในผักและได้ผลผลิตที่ปลอดสารเคมีและปลอดสารพิษ 100%

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มีได้แก่

การนำหอยเชอรี่มาผลิตฮอร์โมนใช้ในการปลูกผักสวนครัวเพื่อลดการใช้สารเคมีและกำจัดศัตรูพืชที่อยู่ในนาข้าว

สาขา การเกษตรแบบผสมผสาน

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายพรม พรชัย
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๖ เมษายน ๒๔๙๐ อายุ ๗๖ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจ ปลูกข้าว เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ ไว้บริโภคในครัวเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่าย ที่เหลือนำไปจำหน่าย สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีเงินเก็บมากขึ้น ขยันหมั่นเพียร ใช้แรงงานในครอบครัว เรียนรู้ทุกอย่างจากธรรมชาติ จากประสบการณ์และศึกษาด้วยตัวเอง มีการค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น YouTube และลงมือทดลองทำการเกษตรให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณสูง เป็นตัวอย่างให้กับชาวบ้าน โดยพึ่งปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด
การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินจำนวน ๕๓ ไร่ มีดังนี้

ที่อยู่อาศัย จำนวน ๕ ไร่

๑. ปลูกของกินทุกอย่าง
๒. เลี้ยงไก่ หมูป่า ไก่พันธุ์ไข่ เป็ด ห่าน

การออกแบบพื้นที่ภายในบ้านมีดังนี้

ส่วนที่ ๑ พื้นที่ปลูกผักระยะสั้น(ปวบ/ผักสลัด/กะหล่ำปลี/ผักสวนครัว/สตอเบอรี่)
ส่วนที่ ๒ ไม้ยืนต้น (มะม่วง/พยุง/มะพร้าวน้ำหอม/แคนา/มะแคว่น/มะขาม/ฝรั่ง/ส้มโอ/อะโวคาโด)

๓. ส่วนที่ ๓ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงไก่ หมูป่า ไก่พันธุ์ไข่ เป็ด ห่าน)

ทำสวน ๔๘ ไร่ (ทำมานานกว่า ๒๐ ปี) ทำการเกษตรดังนี้

๑. ลำไย
๒. เงาะ
๓. ลองกอง
๔. กระท้อน
๕. หวาย
๖. กล้วย
๗. เลี้ยงปลา

ทำการเกษตรโดยไม่พึ่งสารเคมี กินภายในครอบครัว มีมากแจกจ่าย เหลือก็ขาย เพื่อประหยัดต้นทุนจึงทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง

สูตรปุ๋ยหมักจากขยะเปียก

นำเศษอาหาร ใบไม้ ใบตองเทลงในท่อ แล้วผสมกับขี้หมูแห้ง หมักไว้ ๔-๕ เดือนแล้วนำออกมาใช้

สูตรการทำวัสดุสำหรับปลูก

๑. ดินแดง ๑ กิโลกรัม
๒. แกลบ ๑ กิโลกรัม
๓. ขุยมะพร้าว ๑ กิโลกรัม
๔. แกลบดำ ๑ กิโลกรัม
๕. ขี้หมูแห้ง ๑ กิโลกรัม

นำวัตถุดิบทั้งหมดผสมเข้าด้วยกันผสมกับน้ำจุลินทรีย์ ๒๐ ลิตร เสร็จให้นำผ้ายางมาคลุมอย่าง ๒๐ วัน

แล้วนำมาเป็นวัสดุปลูก พริก มะเขือ หรือปลูกได้ทุกอย่าง หากมีพื้นที่จำกัดให้ปลูกในกระถาง หรือ ถุงกระสอบ

วิธีการถ่ายทอดความรู้

เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป นักเรียน ที่มีสนใจด้านการทำการเกษตร

ข้อคิดแนวคิดในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้กินไปตลอด

ทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอด ไม่มีหนี้ ทำได้ก็ทำ

สาขา การเกษตร (หมอดินอาสา)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสุเมศ แซ่ลิ้ม
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๘ กันยายน ๒๕๒๒ อายุ ๔๔ ปี
ศาสนา ไทย สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการคัดเลือก/แต่งตั้งให้เป็นหมอดินอาสาหมู่บ้านละ ๑ คน และเป็นสมาชิกในเครือข่ายหมอดินอาสาประจำตำบลท่าก๊อ

บทบาท/ภารกิจของหมอดินอาสา

๑.เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นแกนนำและประสานงานระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน(หมอดิน) หมอดินอาสาระดับต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมประชุม รับ-แจ้งข่าวสารให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานในเขตรับผิดชอบ เช่น ร่วมประชุม/จัดทำแผนฯ นัดหมายมารับการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ รับบริการวิเคราะห์ดิน แจกจ่ายปัจจัย/วัสดุปรับปรุงดิน สารเร่งจุลินทรีย์(พด.ต่างๆ) น้ำหมักชีวภาพพร้อมใช้ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด กล้าหญ้าแฝก แจกเอกสารแผ่นพับ ติดโปสเตอร์หรือนำเทป (วิชาการ) ออกรายการในหอกระจายข่าว ฯลฯ

๒.เป็นผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่(หมอดิน) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ คาราวานแก้จน หมอดินเคลื่อนที่ ร่วมจัดทำเวทีชุมชน ร่วมรณรงค์ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชนิดต่าง ๆ การจัดทำแปลงสาธิต การผลิตและปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการจัดทำแปลงสาธิตต่าง ๆ

๓.เป็นผู้ให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และชักชวนเพื่อนบ้านไปศึกษาดูงาน ณ แปลงสาธิตจุดเรียนรู้และศูนย์บริการงานพัฒนาที่ดินประจำตำบล หรือสถานที่ที่น่าสนใจ บริการข่าวสารความรู้เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ และข่าวสารความเคลื่อนไหว กิจกรรมในเครือข่ายหมอดินอาสา หรือกรมพัฒนาที่ดิน

๔.เป็นผู้รวบรวมปัญหาความต้องการวัสดุการเกษตร เช่น สารเร่ง พด.๑ - พด.๑๒ กล้าหญ้าแฝก เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด แหล่งน้ำ ของเกษตรกรในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อรวบรวมให้หมอดินประจำสถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการต่อไป

กรมพัฒนาที่ดินมีการกำหนดให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านชักนำให้เกษตรกรในหมู่บ้าน ร้อยละ ๕๐ หรือ อย่างน้อยประมาณ ๔๐ คน/หมู่บ้าน ได้มีการนำวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์

ปัจจุบันทำหน้าที่ให้คำแนะนำกับเกษตรกรในการปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก แนะนำการทำปุยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด การทำน้ำส้มควันไม้ การทำแปลงสาธิตการทำเกษตรผสมผสาน จำนวน ๓ ไร่ และงานช่วยเหลือศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของตำบลท่าก๊อ

เกียรติบัตร/รางวัลที่ได้รับ

แปลงสาธิตการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ส่วนที่ ๑ แหล่งน้ำเพื่อการทำการเกษตร/เลี้ยงปลา

ส่วนที่ ๒ การปลูกพืชผสมผสาน (ทุเรียน /กล้วย/เงาะ / ลำไย /มะละกอ)

ส่วนที่ ๓ ศูนย์เรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอัดเม็ด

ด้านอุตสาหกรรม

สาขา อุตสาหกรรมและหัตถกรรม(การก่อสร้าง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสุทัศ โชครวย
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

สร้างบ้าน ทำเฟอร์นิเจอร์ งานต่อเติม ความรู้ได้จากการทำงานเป็นลูกน้องของช่างในหมู่บ้าน และเริ่มเรียนรู้งานจากกรรมกร งานไม้ งานปูน ปูกระเบื้อง โดยใช้ประสบการณ์ฝึกฝนด้วยตนเอง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ – ปัจจุบันรวมแล้ว ๒๐ ปี สร้างบ้านมาแล้ว ๒๐ หลังขึ้นไป สามารถออกแบบบ้านได้ ออกแบบผลิตภัณฑ์ /ซองใช้ภายบ้านได้

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนทั่วไปในหมู่บ้าน ลูกน้อง จำนวน ๑๐ คน

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

๑. เคยร่วมงานทูบีนัมเบอร์วัน บ้านป่าลัน
๒. ร่วมสร้างศาลาหมู่บ้านหมู่ที่ ๓ ร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน และ ประชาชนในพื้นที่

สาขา อุตสาหกรรมและหัตถกรรม /ช่างไม้(แกะสลักไม้)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๐ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม เป็นช่างไม้(แกะสลักไม้) โดยสามารถแกะสลักไม้ให้เป็นรูปลายไทย ที่ติดตั้งตามประตูและหน้าต่างของวัดในภาคเหนือ สามารถทำโต๊ะ เก้าอี้ เตียง ที่ทำจากไม้

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ศึกษานำความรู้มาจากเพื่อนบ้าน นายประพันธ์ ดวงแจ่ม ที่นำความรู้หลักมาจากจังหวัดลำพูนและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อดำเนินการทำตามออเดอร์ที่สั่ง โดยสามารถแกะสลักไม้ (ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้ดู่)โดยใช้มือ

- จากสถิติในการทำแกะสลักไม้ประตูวัด ได้ 15 วัน/ บาน

- แกะสลักหน้าต่างวัด ได้ 3 วัน/ บาน

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ยังไม่มีการถ่ายทอด

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากหลายพื้นที่อาทิเช่นความรู้จากจังหวัดลำพูนและเชียงแสน ที่เป็นแบบทำตาม Order นำมาประยุกต์ให้เกิดผลงานเป็นของตนเอง จึงมีการผสมผสานอารยธรรมของแต่ละจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือล้านนาจนเกิดลวดลายที่สวยงาม

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มีได้แก่

-ไม่มี

PARIS

สาขา ด้านหัตถกรรม การทอตุง

นางผัด สามจ้อย

บ้านเลขที่ ๗๑ หมู่ที่๒๒ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ตุง เป็นภาษาถิ่นประจำภาคเหนือซึ่งตรงกับคำว่า ธง ในภาษาไทยภาคกลางและตรงกับคำว่า ธุง ในภาษาท้องถิ่นอีสานมีลักษณะเป็นแผ่นวัตถุ ส่วนปลายแขวนติดกับเสาห้อยเป็นแผ่นยาวลงมาการใช้ตุงทางภาคเหนือ ได้ปรากฏหลักฐานในตำนานพระธาตุดอยตุง การทอตุงแต่เดิมที่ชาวบ้านทำกันคือ เป็นการทอผ้าดำ แต่ไม่มีใครนิยมจึงประยุกต์เปลี่ยนมาเป็นการทอตุงสีซึ่งมีความสวยงามและเป็นที่นิยมชื่นชม

จุดเด่น คือ

มีไว้สำหรับประเพณีท้องถิ่น ตามความเชื่อทางศาสนาแล้วเชื่อกันว่า หากคนใดที่นำตุงไปถวายแล้ว จะหลุดพ้นจากสิ่งไม่ดี หลุดพ้นจากหลุมนรก เพราะปลายตุง จะพัดพาให้เราผ่านพ้นไป จะทำให้พบกับความเจริญรุ่งเรือง และก้าวหน้า

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก แม่อุ้ยต้น สามจ้อย ซึ่งเป็นมารดาของตนเองฝึกเรียนที่เมืองสิบสองปันนา ตอนที่แม่ผัดอายุได้ ๑๓ ปี ใช้เวลาฝึกอยู่นานประมาณ ๒ เดือน

การประชาสัมพันธ์ มีการจำหน่ายนอกพื้นที่ เช่น ตลาดใน อำเภอเวียงป่าเป้า อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก มารดา แบบเดิม คือ เป็นการทอแบบผ้าขาว , ผ้าดำ

ได้รับการพัฒนาและต่อยอด คือ มีการปรับเปลี่ยนมาทำเป็นผ้าสี และทำการตกแต่งประยุกต์ลวดลาย

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

-มีความภาคภูมิใจ มีอาชีพเป็นของตัวเอง ได้เงินมาใช้จ่ายในครอบครัวได้สานต่อวัฒนธรรมไทยลื้อ

ปัญหาและอุปสรรค

-ปัญหาของการทอตุง คือ ในช่วงฤดูฝนหรือช่วงเข้าพรรษา จะไม่สามารถจำหน่ายตุงได้ เพราะไม่ใช่เทศกาลงานบุญ

ข้อเสนอแนะ

-อยากให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก๊อ สนับสนุนภูมิปัญญานี้เป็นสินค้า OTOP หรือเป็นของฝาก จัดให้มีแหล่งจำหน่ายสนับสนุนอาชีพในชุมชน

รูปถ่ายการทอตุง

สาขา หัตถกรรม(ทอตุง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางขวัญหล้า มาลัยรักษ์
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๙ อายุ ๕๗ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทอตุง เป็นงานศิลปะ เรียนรู้จากการลงมือทำ ได้เรียนรู้การทอตุงจากผู้รู้ในหมู่บ้าน ตุงที่ถนัดทอ คือ ตุงไหมพรม เพราะทอง่าย ขายง่าย ราคาแพง มี ๒ ขนาด ได้แก่

ตุง ๕ ห้อง ขายในราคา ๑๕๐ บาท

ตุง ๙ ห้อง ขายในราคา ๑๗๐ - ๑๘๐ บาท

ราคาตุงขึ้นอยู่กับ เทศกาล ออกพรรษา ถึง ปีใหม่สงกรานต์ ซึ่งเป็นเทศกาลงานบุญ

ระยะเวลาในการทอตุง

ตุง ๕ ห้อง ใช้เวลา ๓๐ นาที ต่อ ตุง ๑ ผืน

ตุง ๙ ห้อง ใช้เวลา ๒๐ นาที ต่อ ตุง ๑ ผืน

ขั้นตอนการทอตุง

๑. แว้นไหม เป็น ๑๐ ใจ๋ (ต่อง)
๒. เดินกับเสา นับรอบปริมาณการใช้ไหม
๓. เก็บไหมแล้วขึ้นกี่
๔. เอาไปวางสืบกับฟืม(แท่นพิมพ์)
๕. เริ่มสอดไม้สอดด้าย(เริ่มทอตุง)
๖. ทอจนแล้วเสร็จจนได้ตุงตามขนาดที่ต้องการ

* แบบหรือลายในการทอจะอยู่ที่ลูกค้าสั่งทำ อาจเป็นลายช้าง ประสาท ๑๒ ราศี
* วัตถุดิบ ส่วนใหญ่สั่งซื้อมาจากอำเภอแม่สาย และใช้ไม้ของหมู่บ้าน

ความหมายของตุงมีดังนี้

๑. ตุง ๑๒ ราศี แทนปีเกิด
๒. ตุงชาว เป็นตุงประดับบ้านเมืองให้สวยงาม

๓. ตุงประสาทใช้กับทางวัด บ่งบอกถึงงานสมโภชของวัด งานปอยหลวง

ข้อดีของการทำตุง

๑. มีรายได้เสริมจากอาชีพเกษตร

๒. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๓. ได้สืบสาน อนุรักษ์ เอกลักษณ์ของชาวไทยลื้อ

๔. ได้เผยแพร่การทอตุง ที่เป็นสื่อทางวัฒนธรรม

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ โดยเฉพาะกลุ่มเมืองฝาง จังหวัดเชียงใหม่

สาขา หัตถกรรม (ทอตุง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางจันทร์ออน คำมั่งมี
วัน/เดือน/ปี/เกิด - อายุ ๖๖ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทอตุง เป็นงานศิลปะ เรียนรู้จากการลงมือทำ ได้เรียนรู้การทอตุงจากพ่อแม่ ผู้รู้ในหมู่บ้าน ตุงที่ถนัดทอคือตุงผืนเล็ก หรือตุงจิ๋ว ทอได้ ๘ ตัวต่อ ๑ วัน

ลักษณะของตุงจิ๋ว

หัวตุง

ตัวตุง

ไม้คั่นตุง(ตกแต่งด้วย)

*~~ดอกคำ~~

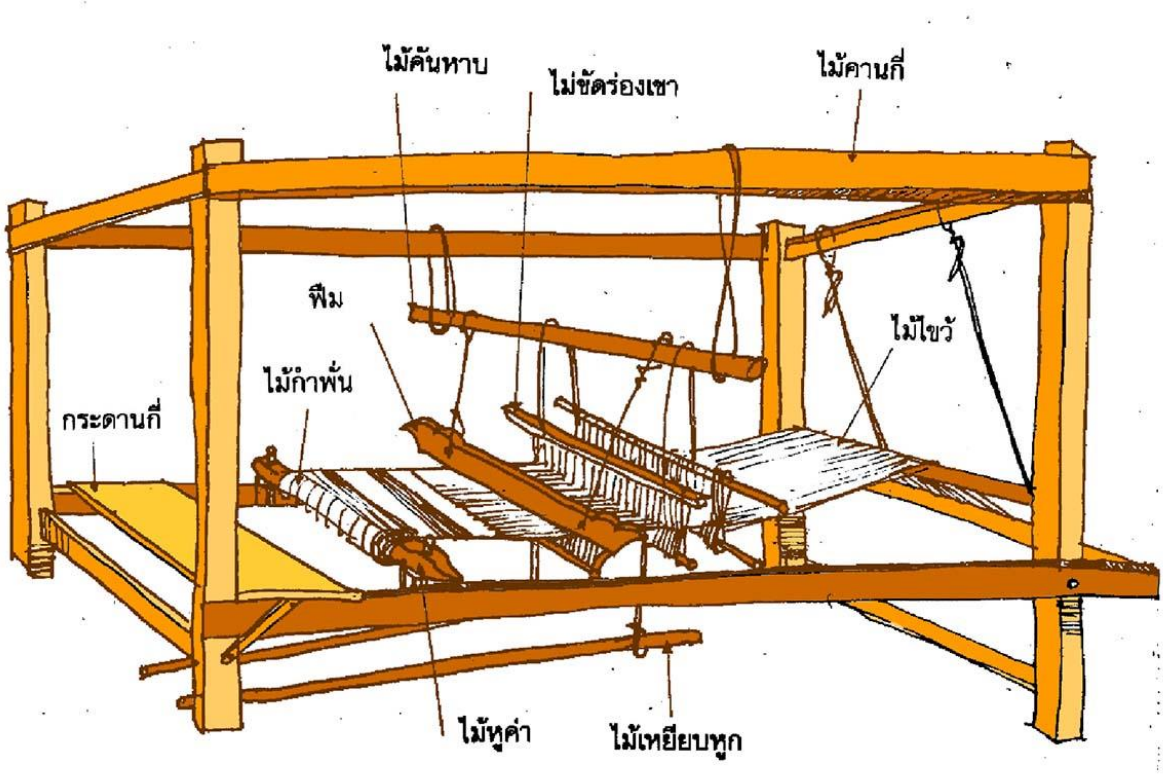
*ไส้มันสำปะหลัง

*ลูกเดือยหิน

ตีนตุง

อุป

กี่พื้นเมือง บางทีก็เรียก **"กี่กระทบ"** เป็นเครื่องทอผ้าแบบดั้งเดิมที่ใช้กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมของไทยมาช้านาน เป็นมรดกที่สำคัญของชาติไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา

กี่ทอผ้า ปัจจุบันมีการใช้วัสดุประเภทเหล็กกล่อง และท่อพลาสติกแทนไม้เนื้อแข็ง เนื่องจากมีความทนทานแข็งแรง และหาได้ง่ายกว่า มีส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

- **แม่กี่** คือโครงสี่เหลี่ยมที่รับน้ำหนักหูกด้านล่าง ประกอบด้วยไม้เนื้อแข็งสี่ชิ้นตีประกบ หรือเข้าประกบเป็นโครงสี่เหลี่ยม ขนาดกว้าง ๒.๕๐ เมตร ขนาดยาว ๓ เมตร
- **เสากี่** เป็นเสาสี่ต้นเชื่อมรับโครงสี่เหลี่ยมด้านล่างที่เรียกว่า **แม่กี่** และโครงสี่เหลี่ยมตอนบนคือ **ขื่อคาน** ทำจากไม้เนื้อแข็ง ขนาด ๔" x ๔" สูง ๑.๘๐ - ๒.๐๐ เมตร
- **คานและขื่อ** เป็นโครงไม้สี่เหลี่ยมด้านบน คานด้านยาวขนาด ๒.๕๐-๓.๐๐ เมตร ส่วนขื่อด้าน กว้างขนาด ๒.๕๐ ม. ทาหน้าที่รับน้ำหนักหูกทอผ้าด้วยเชือกโยง เป็นคานไม้พาดเชื่อมต่อระหว่างเสาหลักทั้ง ๔ ต้น เครือเส้นด้ายยืนพาดบนไม้คานด้านหน้าและโยงมาผูกไม้คานด้านหลังดึงเส้นยืนให้ตรง
- **ไม้รองนั่ง** *(กระดานกี่)* เป็นแผ่นไม้ที่พาดไว้บนคานไม้ด้านล่างด้านคนทอ เพื่อให้คนทอนั่ง และวางอุปกรณ์การทอ เช่น ตะกร้าใส่ด้าย ใส่หวี ทำจากไม้
  เนื้อแข็งขนาด ๑๑.๕" x ๘"
- **ไม้ม้วนผ้า** หรือ**ไม้กำพั่น** หรือ**ไม้กำพัน** เป็นท่อนไม้สี่เหลี่ยมที่ปลายทั้งสองข้างเสียบเข้าเดือยที่หลักไม้ด้านใกล้กับผู้ทอ เพื่อม้วนเก็บผ้าที่ทอเสร็จเรียบร้อยเอาไว้ ยาวประมาณ ๒.๕๐ เมตร
- **ไม้หาบหูก** เป็นไม้ไผ่ทรงกระบอกขนาดกลางยาวพาดคานไม้ เพื่อใช้ผูกเชือกโยงฟืมและรอกที่พยุงตะกอหรือเขาเอาไว้

- **ไม้เหยียบหูก** เป็นไม้ไผ่ลำขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๑ เมตร ผูกโยงกับตะกอหรือเขาสำหรับเหยียบ เพื่อบังคับการสลับขึ้นลงของเครือเส้นด้ายยืน จำนวนไม้เหยียบขึ้นกับจำนวนตะกอที่ใช้ทอผ้า
- **ตะกอ** หรือ**เขา** เป็นแผงเส้นด้ายที่ถักเกี่ยวเครือเส้นด้ายยืนเอาไว้ โดยใช้ไม้ไผ่ ๒ ซี่เป็นคาน ถ้าเป็นผ้าทอแบบสองตะกอก็จะมีตะกอหรือเขา ๒ อัน ซึ่งจะคัดเก็บเครือเส้นด้ายยืนสลับกันเส้นต่อเส้น เพื่อยกเส้นด้ายยืนขึ้นลง ให้กระสวยเส้นด้ายพุ่งผ่านไปสานทอขัดเพื่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า

- **ฟืม** *(ฟันหวี)* เป็นอุปกรณ์การทอที่สำคัญที่อยู่หน้าตะกอหรือเขา ใช้กระทบเส้นด้านพุ่งให้สานทอกับเส้นด้ายยืนให้เป็นผืนผ้า หน้าฟืมจะมีทั้งขนาดยาวและขนาดสั้น ขึ้นกับว่าจะทอผ้าหน้าแคบหรือกว้าง สามารถถอดเปลี่ยนได้
- **รอก** เป็นอุปกรณ์ช่วยพยุงตะกอหรือเขา โดยผูกโยงไว้กับไม้คานหูก

หลักการทำงานของกี่ทอผ้า

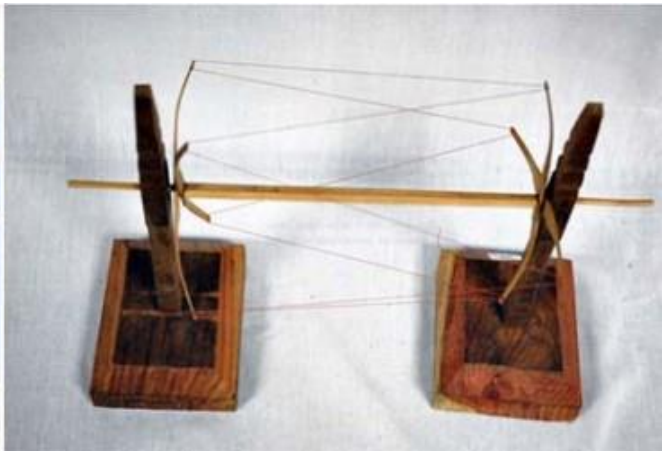
- **ทำให้เกิดช่องว่าง** *(shedding)* โดยสับ**ตะกอ**หรือ**เขา**ยกแล้วแยกไหม/ด้ายเส้นยืนออกเป็น ๒ หมู่ โดยหมู่หนึ่งยกขึ้นและหมู่หนึ่งดันลงโดยเขาหรือตะกอ ผ่านการเหยียบเชือกดึง เพื่อให้เกิดช่องว่างให้สอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งผ่านไปอีกด้าน
- **การสอดไหม/ด้ายเส้นพุ่ง** *(picking)* จะใช้กระสวยส่งไหม/ด้ายเส้นพุ่ง สอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งให้พุ่งผ่านช่องว่างที่เปิดเตรียมไว้
- **การกระทบไหม/ด้ายเส้นพุ่ง** *(battering)* เมื่อสอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งผ่านแล้ว จะต้องใช้ตัวฟืมกระทบไหม/ด้ายเส้นพุ่งให้เรียงสานขัดกับไหมเส้นยืน จนชิดติดกันแน่นเป็นเนื้อผ้า
- **การเก็บและม้วนผ้าเก็บ** *(taking up and letting of)* เมื่อทอผ้าได้จำนวนหนึ่งแล้วจะต้องมีการม้วนผ้าเก็บเข้าแกนม้วน โดยจะต้องมีการปรับไหม/ด้ายเส้นยืนให้หย่อนก่อนจึงม้วนผ้าเก็บ แล้วผูกให้ตึงแน่นทอต่อไป

อุปกรณ์ที่ใช้ร่วมในการทอผ้า

- **กง** หรือ **ระวิง** เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับใส่ไจเส้นด้าย ทั้งไหมและฝ้าย เพื่อเตรียมกรอเข้าพักกับอัก หรือเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของเส้นด้าย เช่น เก็บส่วนที่เป็นขุย ปุ่มปมต่างๆ ก่อนนำไปใช้งาน กง ประกอบด้วย

  ๒ ส่วน คือ **กง** และ**หลักตีนกง**

  - **กง** จะมีแกนที่ทำด้วยไม้ไผ่เหลากลม ยาวประมาณ ๑-๑.๕ เมตร ตรงปลายแกนทั้งสองข้างจะมีไม้ไผ่เหลาแบนปลายแหลมเสียบไว้ ในลักษณะไขว้กันเป็นรูปกากบาทหรือ ๔ แฉก หรือ ๖ แฉก ยึดติดกับแกนกลาง มีเชือกผูกโยงระหว่างแฉก ส่วนนี้จะเป็นส่วนรองรับไจด้าย ปลายแกนจะยื่นยาวต่อจากจุดมัดแฉกเล็กน้อยเพื่อสอดเข้ากับหลักตีนกง
  - **หลักตีนกง** จะทำด้วยไม้ มีจำนวน ๒ ชิ้น มีฐานยึดเพื่อให้ไม้ตั้งสูงได้ในแนวดิ่ง สูงประมาณ ๐.๘-๑ เมตร ที่ปลายหลักจะเจาะรูสำหรับสอดแกนกง ทำให้กงหมุนได้ การวางหลักตีนกงจะวางให้มีระยะห่างพอดีกับกง เพื่อให้หมุนได้สะดวก

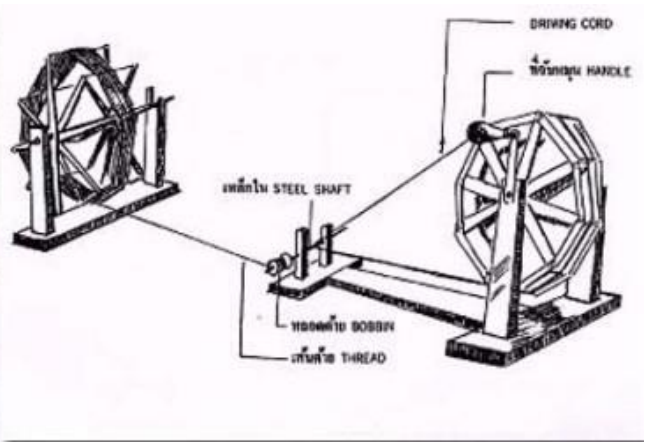
- **อัก** บางแห่งจะเรียก **กวัก** เป็นเครื่องมือสำหรับคัดด้ายหรือไหม รูปร่างคล้ายระวิง เมื่อต้องการคัดด้ายหรือคัดไหมจะใช้อักสาวไหมออกจาก **“กงกวัก”** ในขณะสาวไหมหรือด้ายออกจากกงกวัก หากพบเส้นไหมหรือด้ายมี **“ขี้ไหม”** หรือ**ไหมมีปม** เส้นไหมไม่เรียบ ตะปุ่มตำ่ ก็จะใช้ **“มีดแกะขี้ไหม”** ออก ซึ่งเป็นมีดเล็กๆ เป็นการคัดเส้นไหมให้เรียบงาม **อัก** ต้องใช้คู่กับ **กงกวัก**

- **หลา** และ **ไน** เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ใช้สำหรับการกรอฝ้ายหรือไหมเข้าหลอดด้ายก่อนนำไปใส่ในกระสวยเพื่อการทอผ้าในขั้นต่อไป ลักษณะโครงสร้างของหลา

ประกอบด้วย กงล้อขนาดใหญ่ มีขา มีฐานยาวประมาณ ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร ที่จับสำหรับหมุนด้วยมือ เรียกว่า **แขนหลา** เพื่อให้กงล้อหมุนรอบตัวเอง กงล้อนี้มีสายพานโยงไปอีกด้านหนึ่ง เรียกว่า สายหลา ส่วนหัวหลาจะอยู่ด้านซ้ายของวงล้อ ที่หัวหลาจะมีแกนเหล็กเล็กๆ เรียก **เหล็กไน** ที่วางอยู่บนหูหลา เมื่อหมุนกงล้อ เหล็กไนก็จะหมุนตามอย่างเร็ว โครงสร้างของหลาจะทำจากไม้เนื้อแข็ง ส่วนวงล้อนั้นประกอบจากซี่ไม้ไผ่

- **หลอดด้าย**และ**กระสวย** หลอดทำจากไม้ไผ่ หรือไม้เนื้ออ่อนที่มีแกนกลวง หรือพลาสติก ใช้สำหรับกรอฝ้าย/ไหมเส้นพุ่งให้เป็นม้วนเล็กๆ บรรจุลงในกระสวยเพื่อใช้ในขั้นตอนการทอ สอดเส้นพุ่งเข้าไปในช่องว่างระหว่างเส้นยืน กระสวยมีทั้งแบบบรรจุหลอดด้ายเดี่ยว และหลอดด้ายคู่ในกรณีที่ใช้เส้นพุ่ง ๒ เส้น ๒ สี สลับกันให้เกิดลวดลายพิเศษ

(ที่มา https://www.isangate.com/)

ข้อดีของการทอตุง

๑. มีรายได้
๒. ออกกำลังกาย
๓. ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรม
๔. มีสมาธิ

ข้อคิดของการดำเนินชีวิต

คิดดี ทำดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด วันหน้ามาทอตุงอย่างอุ้ยเนี่ย

สาขา หัตถกรรมจักสาน

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายใจ๋ โชครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๔กรกฎาคม ๒๔๘๒ อายุ ๘๔ ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การจักสานเรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ แล้วฝึกฝนด้วยตนเอง ชิ้นงานที่สานได้แก่แซะ ซ้า(ตะกร้า) ตุ้ม(ที่ดักปลาไหล) หวดข้าว

วัสดุที่ใช้ ได้แก่

ไม้ไผ่ หาได้จากป่าใกล้บริเวณข้างบ้าน ไม้ที่ใช้เป็นไม้บงป่า(ไม้ไผ่) เพราะมีความเหนียว

งานประดิษฐ์จากไม้ไผ่ช่วยสร้างรายได้ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้

สาขา.....สาขาหัตถกรรม/(การจักสาน).....

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายชื่น ขันติยะ

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๒๔ มีนาคม ๒๔๘๑ ....อายุ ๘๕ ปี.....
ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....
หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๒-๗๖๕๒๔๓๑.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การจักสาน เรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ แล้วฝึกฝนด้วยตนเอง ชิ้นงานที่สานได้แก่ แซะ ซ้า(ตะกร้า) ตุ้ม(ที่ดัก
ปลาไหล) หวดข้าว ฮ๊อกวัวควาย ที่กรองกาแฟ และทำชิ้นงานตามออเดอร์

วัสดุที่ใช้ ได้แก่ ไม้ไผ่ หาได้จากป่าใกล้บริเวณข้างบ้าน ไม้ที่ใช้เป็นไม้บงป่า(ไม้ไผ่) เพราะมีความเหนียว
ใช้งานได้ทนกว่าไม้ไผ่ทั่วไป และได้ออกแบบเครื่องเหล่าตอกด้วยตนทำให้ทำงานได้สะดวกและเร็วยิ่งขึ้น
ภาพเครื่องเหล่าตอก(ไม้ไผ่) ทำจากเศษเหล็กและใช้ออกแบบให้ลูกชายช่วยทำอุปกรณ์เหล่าตอกให้ใช้

ภาพจักสาน (หวด/ใช้สำหรับนึ่งข้าวเหนียว)

ภาพจักสาน (ตุ้ม/ใช้สำหรับดักปลาไหล)

สาขา แพทย์แผนไทย

นายดา ปกแก้ว

หมู่ที่ ๔ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย โทรศัพท์ ๐๙๓-๐๔๗๖๘๔๕

เริ่มจากแพทย์แผนไทย คือการเรียนรู้ในเรื่องการดูแลสุขภาพ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการใช้พืช เป็นยารักษาโรคต่างๆ เป็นพืชที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นวิธีการเตรียมยาต้องมีความรู้ในพืชแต่ละชนิดว่ามีสรรพคุณทางยาอะไรบ้าง จึงจะสามารถปรุงยาได้ถูกกับโรค ความรู้ในด้านนี้ผู้ใหญ่หรือคนแก่จะมีความรู้เฉพาะบุคคล ดังนั้นจึงมีการรวบรวมความรู้ด้านยาสมุนไพรไว้ เช่น คนโบราณมีอาการ กินอาหารมีพิษ(กินผิด) หรือกินอาหารไม่เหมาะกับธาตุของตนเอง ใช้วิธีการฝนยาหลายๆชนิดให้กินเรียกว่ายาแก้กินผิดและการรักษาทุกครั้งต้องให้คนไข้กินยาปรับธาตุ ซึ่งเป็นยาสมุนไพรเพื่อให้ร่างกายเราปรับธาตุในร่างกายให้เหมาะสมกับการใช้ยารักษาโรคนั้นๆ

จุดเด่น คือ

- เป็นภูมิปัญญาที่ใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้าน ต้นทุนต่ำ
- ยาปรับธาตุ จะไม่มีในแพทย์แผนปัจจุบัน คือ ยาปรับธาตุในร่างกายของเราให้พร้อมก่อนการรักษา

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก พ่ออุ้ยนิ่ว ปกแก้ว เป็นอุ้ย และได้คลุกคลีกับท่านตั้งแต่เล็กท่านเป็นหมอเมืองสามารถรักษาคนให้หายจากอาการป่วยได้ เพราะในสมัยก่อนการเดินทางไปโรงพยาบาลไกลและยากลำบากคนสมัยนั้นจึงต้องมีความรู้ในเรื่องยาสมุนไพรที่มีอยู่ในพื้นบ้านของตนเอง หลังจากนั้นมีเพื่อนๆชวนไปเรียนโรงเรียนแพทย์แผนไทย จันทนี เชียงราย ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เวชกรรม เภสัชกรรม นวดแผนไทย ผดุงครรภ์ ใช้เวลาเรียน ๖ ปี จึงนำความรู้ที่ได้ทั้ง ๒ ทาง ปรับใช้เพื่อรักษาคนป่วย ยาที่ทำไว้ในการรักษา มียาแก้ไข้ ยาแก้ปวดเมื่อย แก้กินผิด ยาปรับธาตุ นวดจับกระดูก

ได้มีการถ่ายทอด

- เคยเป็นวิทยากร ให้ความรู้ที่บ้านเวียงห้อ สอน ๓ วัน จัดโดยกระทรวงแรงงานเชียงราย
- เด็กนักเรียนสนใจการใช้ยาหมอเมือง
- ออกบูธขายยาเมืองที่เมืองทองธานี ในนามโรงเรียนแพทย์แผนไทย จันทนี เชียงราย

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน โดยการนำยาต้ม รักษาอาการแก้เมื่อยปวดตามตัวให้ผู้ร่วม งานศพ และออกบูธ ขายยาที่เมืองทองธานี

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก พ่ออุ้ยนิ่ว ปกแก้ว แบบเดิม คือ การใช้พืชสมุนไพรบางชนิดมารักษาโดยวิธีการฝนไม้สมุนไพรให้คนกิน

ได้รับการพัฒนาและต่อยอด คือ นำสมุนไพรที่เคยใช้วิธีการฝนมาต้มเพื่อฆ่าเชื้อโรคที่มากับพืชนั้นทำให้ผู้ป่วย

ผลงานที่ประทับใจ

- เอกสารรูปถ่าย
- อยู่ระหว่างดำเนินการทำเรื่อง เปิดสอนแพทย์แผนไทย ให้ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องนั้น

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

แรงจูงใจเคยป่วยเป็นโรคไข้หวัดใหญ่ กินยาโรงพยาบาลติดต่อกัน นาน ๕ วัน อาการไม่ดีขึ้นและเหงื่อมีกลิ่นยา จึงลองเปลี่ยนมากินยาสมุนไพรต้ม ทำให้อาการดีขึ้นและหาย จากนั้นเป็นต้นมาเลยศึกษาอย่างจริงจัง

ปัญหาและอุปสรรค

- สมุนไพรบางชนิดไม่มีในท้องถิ่น
- การเตรียมยาต้องใช้เวลา
- คนในท้องถิ่นยังไม่สนใจยาพื้นเมือง

ข้อเสนอแนะ

- อยากให้หน่วยงานรัฐช่วยส่งเสริมภูมิปัญญาด้านนี้เพื่อให้สืบทอดไปยังลูกหลานไม่หายไปกับบรรพบุรุษ
- อยากให้หน่วยงานรัฐประชาสัมพันธ์ จัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องยาสมุนไพรให้ผู้ที่สนใจ

สภาการแพทย์แผนไทย

ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย

ที่ พท.ภ.๒๔๙๙๖

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติวิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖
สภาการแพทย์แผนไทย
ออกใบอนุญาตฉบับนี้แก่

นายดา ปกแก้ว อายุ ๕๔

ซึ่งสภาการแพทย์แผนไทยได้รับขึ้นทะเบียนใ
ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยด้านเภสัชกรรม
และมีสิทธิประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้ ภายใต้บทบังคับแห่งกฎ

ใบอนุญาตออกให้ ณ วันที่ ๒๔ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายพิเชฐ บัญญัติ)
นายกสภาการแพทย์แผนไทย

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน

หนังสือรับรองฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายดา ปกแก้ว

ได้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ

สาขาอาชีพ พนักงานนวดไทย ระดับ ๑ (ขั้นต้น)

ทดสอบโดย สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงแสน เมื่อวันที่ ๗ – ๘ ธันวาคม ๒๕๕๖

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๖

(นางสาวเกตุร กณารุ่งเรือง)
ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานนานาชาติเชียงแสน
นายทะเบียน

(นายวัรัช ไชยรินทร์)
นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ
ผู้ดำเนินการทดสอบ

ที่ทำการปกครองอำเภอแม่สรวย

ร่วมกับ

ชมรมหมอเมืองล้านนาอำเภอแม่สรวยและเครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอแม่สรวย

ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ ให้ไว้ เพื่อแสดงว่า

นายดา ปกแก้ว

เข้าร่วมอบรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพหมอพื้นบ้านล้านนาอำเภอแม่สรวย

สู่สุขภาวะประชาชนอย่างยั่งยืน

ของมีความสุขสวัสดิ์ ก้าวหน้าตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

นายพิรวรรษ กระธง
ประธานชมรมหมอเมืองล้านนา
อำเภอแม่สรวย

นายพิภัช ประจันเขตต์
นายอำเภอแม่สรวย

นายสิวะพร จึงพิชาญ
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแม่สรวย

วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

มอบวุฒิบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นายดา ปกแก้ว

ได้ผ่านการฝึกอบรมโครงการหลักสูตรระยะสั้นฐานสมรรถนะภาคฤดูร้อน

วิชา นวดฝ่าเท้าและการทำลูกประคบเพื่อสุขภาพ (๑๐ ชั่วโมง)

ขอให้มีความสุขความเจริญเทอญ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐

(นายสุภเวช ไชยเมืองเจษ์)

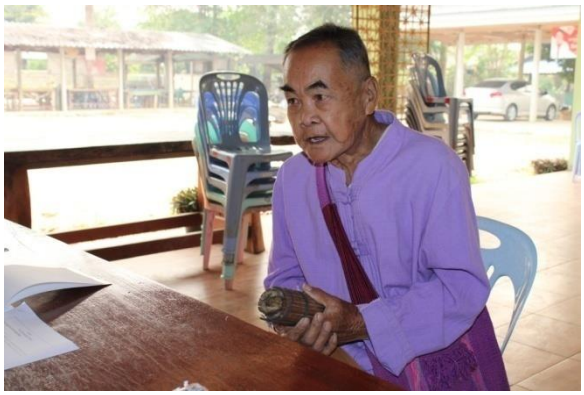
รองผู้อำนวยการ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย

ด้านการแพทย์ไทย

สาขา การแพทย์แผนไทย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายแค้น เกตุมรรค
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๖ มีนาคม ๒๔๘๒ อายุ ๘๔ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเป่า เป่ามะเหิด เป่าพิษ(งูกัด/มะเร็งไข่ปลา/งูสวัด/ยกแข็งขาไม่ขึ้น เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อย และจากเรียนรู้เพิ่มเติมจากจังหวัดเชียงใหม่ ได้คิดเครื่องมือการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้านด้วยตนเอง

ขั้นตอนการรักษา

๑. หากอาการหนัก ค่าบูชาครู (ขันตั้งเริ่มต้น ๑๕๙ บาท) หรือแล้วแต่จะสมนาคุณ
๒. ให้มารักษาตอนเช้า-เย็น วันละ ๒ เวลา (มาก่อนการกินอาหารเช้าและอาหารเย็นเนื่องจากผู้รักษาอาจกินของแสลงเมื่อรักษาเชื่อว่าจะเกิดพิษกับผู้ป่วยได้)
๓. ต้องทำตามคำแนะนำหลังการรักษา เช่น การกินอาหาร การดูแลร่างกายของผู้ป่วย และการมารักษาอย่างต่อเนื่อง

เฝือกไม้เป็นอุปกรณ์ที่สานจากไม้ไผ่รองพื้นด้านในด้วยฝ้าย

วิธีใช้ เมื่อมีผู้เจ็บป่วยขาหัก แขนหักมาขอรับการรักษาทำการรักษาดังนี้

๑. เช็ดปูด้วยใบผักดีด
๒. ใส่น้ำมันงาบริเวณที่มีอาการเจ็บปวดแล้วใช้ใบมะกอก
๓. พันด้วยเฝือกไม้

ข้อดีของเฝือกไม้ คือระบายความร้อนได้ดีกว่าเฝือกที่ทำด้วยปูนพลาสเตอร์ทำให้คนไข้หายได้เร็วยิ่งขึ้น ใช้แทนเฝือกปูน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับ นายจิต เกตุมรรค เป็นบุตรชาย อยู่บ้านเลขที่ ๖๔ ม. ๓ ต.ท่าก๊อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

๑. หนังสือรับรองการเป็นแพทย์พื้นบ้าน ที่ ชร ๐๑๐๑/๒๕๖๒ จากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

ที่ ชร.๐๑๐๑/๒๕๖๒

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
ถนนเชียงราย - เทิง อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย ๕๗๐๐๐

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า นายแค้น เกตุมรรค
เป็นหมอพื้นบ้าน ตามระเบียบกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกว่าด้วยการออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ ผู้ที่ได้รับหนังสือรับรองฉบับนี้สามารถดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ

๑. การประกอบโรคศิลปะที่กระทำต่อตนเอง

๒. การช่วยเหลือหรือเยียวยาผู้ป่วยตามหน้าที่ ตามกฎหมาย หรือตามธรรมจรรยา โดยมิได้รับประโยชน์ตอบแทน

๓. กระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือสภากาชาดไทย มอบหมายให้ประกอบโรคศิลปะในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

๔. ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล กระทำการประกอบโรคศิลปะในความควบคุมของผู้ประกอบโรคศิลปะ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

หากดำเนินการนอกเหนือจากเงื่อนไขทั้ง ๔ ประการดังกล่าว จะเป็นการกระทำความผิดฐานประกอบโรคศิลปะโดยมิได้ขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.๒๕๔๒

หนังสือรับรองนี้ให้ใช้ได้จนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ ๔ นับแต่ปีที่ออกหนังสือรับรองนี้

ออกให้ ณ วันที่ ๑๔ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายแพทย์เทพ บุญทอง)
นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย
ผู้ออกหนังสือรับรองหมอพื้นบ้าน

การต่ออายุ

๑.
๒.
๓.
๔.
๕.

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

๒. เฝือกไม้รักษาแขน ขา หัก

สาขา การแพทย์แผนไทย/สมุนไพรรักษาโรค

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางแก้ว ชัยวงค์

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๘๘ ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

หมายเลขโทรศัพท์ 091 303 4033

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางแก้ว ชัยวงค์ เก็บสมุนไพรรักษาโรคโดยได้สืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษที่เมือง สิบสองปันนา มีร่างกายแข็งแรงและไม่มีโรคประจำตัว

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- เดินเก็บสมุนไพรบริเวณในหมู่บ้านและป่าใกล้บ้าน

-วัตถุดิบหลักคือรากไม้เปลือกไม้ใบไม้นำมาสับตากหรือนำมาบดเป็นผง

-วิธีเก็บสมุนไพรสังเกตและการฝากต้นลักษณะใบเด็ดและชิมรสชาติเป็นขั้นตอนเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเก็บสมุนไพร

-ประเภทสมุนไพรรักษาโรค ได้แก่ ยาคลายเส้น ยาแก้วิงเวียนศีรษะ ยาแก้ปวดศีรษะ ยาบรรเทาอาการนิ่ว ยาบรรเทาอาการริดสีดวง

- ด้านการตลาดแพ็คขายตามหมู่บ้าน ฝากขายในร้านค้าบริเวณใกล้เคียง

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้สืบทอดให้บุตรสาวที่ดำเนินการส่งไปเก็บสมุนไพรและขั้นตอนการผลิตในสับตากและจัดเตรียมในการขาย

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ ได้พัฒนาต่อยอดจากการเก็บรากไม้และใบไม้มาทำเป็นยาต้มเพื่อให้ง่ายต่อการรับประทานจึงได้นำมาบดละเอียดทำให้สามารถนำมาผสมน้ำและดื่มได้เลย

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มีได้แก่

-ไม่มี

สาขา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
นายมานพ บุญยืนกุล (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๘)
หมู่ที่ ๑๘ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ที่ความคิดและความต้องการของเราต้องมีการตั้งจุดหมายปลายทางแล้วเดินไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ และหาวิธีการเรียนรู้ ตัวอย่างอบรมหาผู้มีประสบการณ์ เริ่มปี ๒๕๔๒ ไปอบรมดูงานกับป่าไม้ที่อุทยานดอย ๓๐๐ ยอด เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ทำให้เห็นภาพและวิธีการที่ดี แล้วนำความรู้มาประชุมชาวบ้าน ใช้วิธีโน้มน้าวให้เห็นข้อดี ข้อเสีย และสิ่งที่ชาวบ้านต้องการเริ่มมาเกือบ ๑๐ ปี ปี ๒๕๕๔ ได้รับเลือกเป็นผู้นำในการปลูกป่าต้นน้ำ ป่าใช้สอย ที่ทำกินโดยการจับพิกัด GPS โดยคำนึงการอยู่รอดของประชาชนในพื้นที่ และรวบรวมปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมให้มีหน่วยงานร่วมมือจากหลายๆ หน่วยงาน เช่น แอดด้า ลาหู่ เครือข่ายอาข่าลุ่มน้ำโขง ทหาร ป่าไม้ ปกครอง โครงการหลวงลงนามทำ MOU กัน

๑. ตั้งกฎระเบียบป่าใช้สอย เช่น ห้ามตัดไม้ไปขาย ห้ามนำต้นไม้ดินมาสร้างบ้าน

๒. ตั้งกฎระเบียบป่าอนุรักษ์ ห้ามไปทำอะไร เพื่อให้ธรรมชาติสร้างระบบนิเวศน์ หาของป่าได้ห้ามตัด

๓. ตั้งกฎระเบียบ ป่าต้นน้ำ อยู่โซนต้นน้ำของหมู่บ้าน ห้ามทำสวนห้ามใช้ยานำแมลง เพราะน้ำใช้ในหมู่บ้าน

- การขยายพื้นที่ทำกิน มีกฎระเบียบ

๑. ห้ามขยายพื้นที่ทำกิน

๒. ห้ามขยายพื้นที่ให้บุคคลภายนอก

สาเหตุหลัก ที่ชาวบ้านรวมตัวกันได้ เพราะชาวบ้านถูกป่าไม้จับ เขาไม่ทราบชอบเขตพื้นที่ทำกินที่ชัดเจนบางคนถูกจำคุก จึงทำให้ชาวบ้านอยากทราบพื้นที่ที่ชัดเจนที่จะสามารถทำกินได้ จากนั้นผู้ใหญ่บ้านทำโครงการเสนอ เอเปค จึงทำให้สำเร็จ

จุดเด่น คือ

- มีการทำ MOU มากที่สุด จากหน่วยงาน
- มีการออกแบบและสามารถปฏิบัติได้
- รักษากติกา กฎ ที่สร้างขึ้นได้

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก ศึกษาดูงานจากหน่วยงานป่าไม้ รากอาข่า เอเปค องค์กรฝรั่ง นำแนวคิดและตัวอย่างมาปรับใช้กับพื้นที่ของตนเอง ใช้เวลา ๗ ปี เริ่มปี ๒๕๔๐ โดยเป็นคณะกรรมการของหมู่บ้าน และมีโอกาสไปศึกษาดูงาน

ได้มีการถ่ายทอด

- เป็นวิทยากรให้ความรู้ในหน่วยงานต่างๆ
- เป็นประธานเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง
- ดำเนินการโครงการขยายพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ต่ำ
- ของบไปยังกองทุนสิ่งแวดล้อมโลก เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน มีการดูงานจากบุคคลภายนอก การสร้างเครือข่ายการจัดการสิ่งแวดล้อม ๑๓ หมู่บ้าน (รวมต่างจังหวัด)

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก ผู้รู้ เป็นนวัตกรรมที่คิดค้นมาใหม่

ผลงานที่ประทับใจ

- ผู้ใหญ่บ้านการจัดการสิ่งแวดล้อมดีเด่น อำเภอแม่สรวย
- ถ่ายทอดทางโทรทัศน์ หมู่บ้านจัดการสิ่งแวดล้อม หลายช่อง
- เป็นวิทยากรให้ความรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม
- เป็นหมู่บ้านโฮมสเตย์ ให้บุคคลภายนอกศึกษาสิ่งแวดล้อม

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

- ครอบครัวโดนยึดพื้นที่ทำกิน เพราะบุกรุกพื้นที่ป่า
- ชาวบ้านไม่ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม
- ชาวบ้านมีพื้นที่ทำกินที่ชัดเจน ไม่ต้องถูกป่าไม้จับ
- ไม่เกิดปัญหาไฟป่า

ปัญหาและอุปสรรค

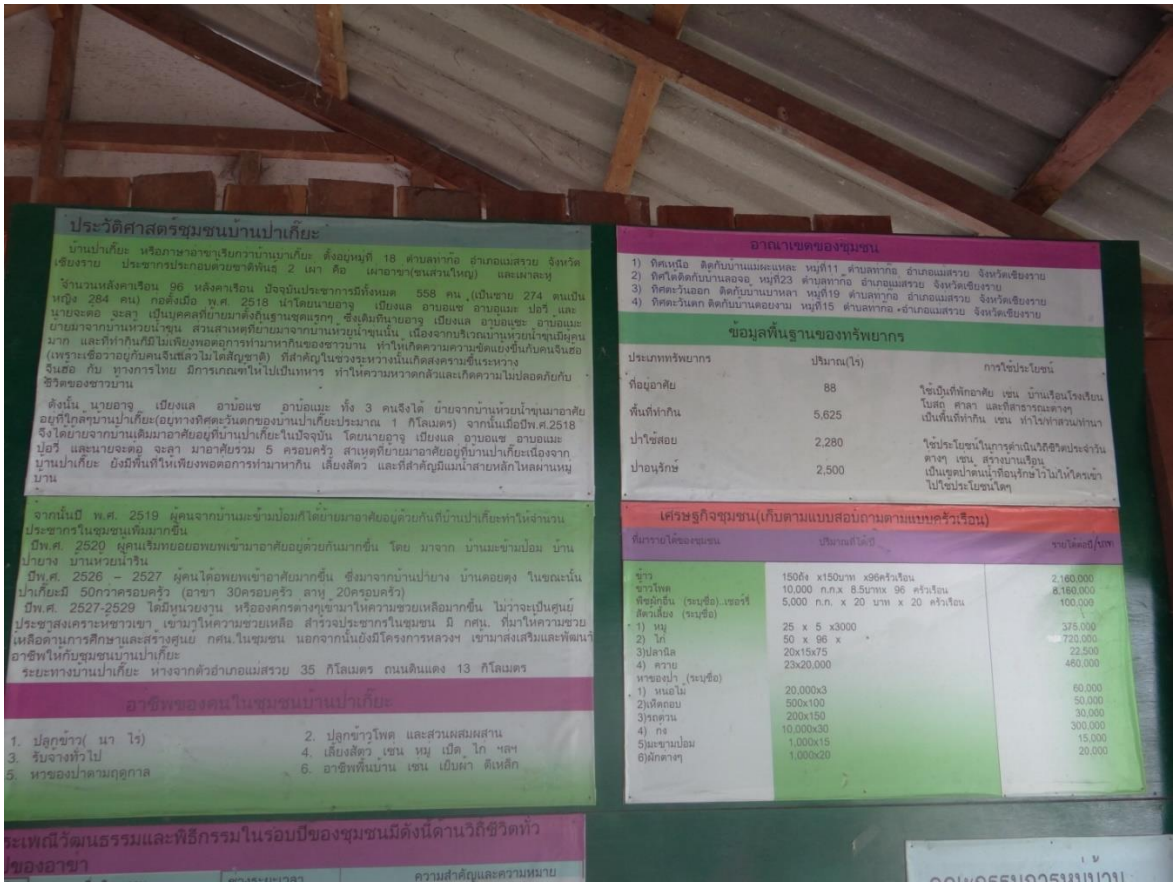
- ความไม่เข้าใจของคนในชุมชน ชุมชนใกล้เคียง หน่วยงาน
- ป่าไม้ ไม่ยอมรังวัดพื้นที่ให้ชาวบ้านทำกิน โดยอ้างว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้

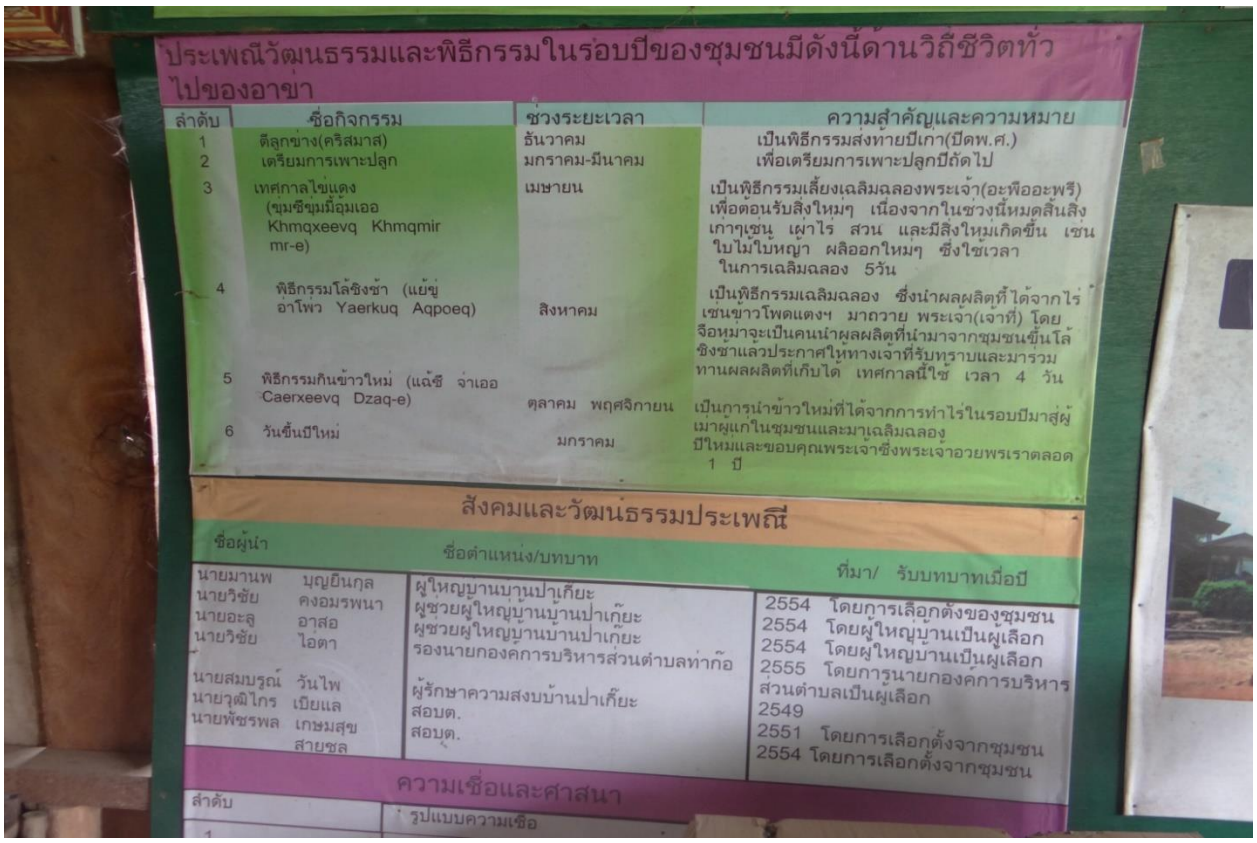
รูปถ่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ
บ้านป่าเกี๊ยะ หรือภาษาอาข่าเรียกว่าบ้านมาเกี๊ยะ ตั้งอยู่หมู่ที่ 18 ตำบลทากอ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ประชากรประกอบด้วยชาติพันธุ์ 2 เผ่า คือ เผ่าอาข่า(ชนส่วนใหญ่) และเผ่าละหุ
จำนวนหลังคาเรือน 96 หลังคาเรือน ปัจจุบันประชากรมีทั้งหมด 558 คน (เป็นชาย 274 คนเป็นหญิง 284 คน) ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2518 นำโดยนายอาจู เบียงแล อาบอแซ อาบอแมะ ปอวี และนายจะตอ จะลา เป็นบุคคลที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานชุดแรกๆ ซึ่งเดิมทีนายอาจู เบียงแล อาบอแซะ อาบอแมะ ย้ายมาจากบ้านหวยน้ำขุ่น ส่วนสาเหตุที่ย้ายมาจากบ้านหวยน้ำขุ่นนั้น เนื่องจากบริเวณบ้านหวยน้ำขุ่นมีผู้คนมาก และที่ทำกินก็มีไม่เพียงพอต่อการทำมาหากินของชาวบ้าน ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นกับคนจีนฮ่อ (เพราะเชื่อว่าอยู่กับคนจีนฮ่อไม่ได้สัญชาติ) ที่สำคัญในช่วงระหว่างนั้นเกิดสงครามขึ้นระหว่างจีนฮ่อ กับ ทางการไทย มีการเกณฑ์ให้ไปเป็นทหาร ทำให้ความหวาดกลัวและเกิดความไม่ปลอดภัยกับชีวิตของชาวบ้าน
ดังนั้น นายอาจู เบียงแล อาบ้อแซ อาบ้อแมะ ทั้ง 3 คนจึงได้ ย้ายจากบ้านหวยน้ำขุ่นมาอาศัยอยู่ที่ใกล้ๆบ้านป่าเกี๊ยะ(อยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านป่าเกี๊ยะประมาณ 1 กิโลเมตร) จากนั้นเมื่อปีพ.ศ.2518 จึงได้ย้ายจากบ้านเดิมมาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าเกี๊ยะในปัจจุบัน โดยนายอาจู เบียงแล อาบอแซ อาบอแมะ ปูอวี และนายจะตอ จะลา มาอาศัยรวม 5 ครอบครัว สาเหตุที่ย้ายมาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าเกี๊ยะเนื่องจากบ้านป่าเกี๊ยะ ยังมีพื้นที่ให้เพียงพอต่อการทำมาหากิน เลี้ยงสัตว์ และที่สำคัญมีแหล่งน้ำสายหลักไหลผ่านหมู่บ้าน
จากนั้นปี พ.ศ. 2519 ผู้คนจากบ้านมะข้ามป้อมก็ได้ย้ายมาอาศัยอยู่ด้วยกันที่บ้านป่าเกี๊ยะทำให้จำนวนประชากรในชุมชนเพิ่มมากขึ้น
ปีพ.ศ. 2520 ผู้คนเริ่มทยอยอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ด้วยกันมากขึ้น โดย มาจาก บ้านมะข้ามป้อม บ้านป่ายาง บ้านหวยน้ำริน
ปีพ.ศ. 2526 – 2527 ผู้คนได้อพยพเข้าอาศัยมากขึ้น ซึ่งมาจากบ้านป่ายาง บ้านดอยดุง ในขณะนั้นป่าเกี๊ยะมี 50กว่าครอบครัว (อาข่า 30ครอบครัว ลาหู่ 20ครอบครัว)
ปีพ.ศ. 2527-2529 ได้มีหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆเข้ามาให้ความช่วยเหลือมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นศูนย์ประชาสงเคราะห์ชาวเขา เข้ามาให้ความช่วยเหลือ สำรวจประชากรในชุมชน มี กศน. ที่มาให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาและสร้างศูนย์ กศน.ในชุมชน นอกจากนั้นยังมีโครงการหลวงฯ เข้ามาส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ
ระยะทางบ้านป่าเกี๊ยะ ห่างจากตัวอำเภอแม่สรวย 35 กิโลเมตร ถนนดินแดง 13 กิโลเมตร
อาชีพของคนในชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ
1. ปลูกข้าว(นา ไร่)
2. ปลูกข้าวโพด และสวนผสมผสาน
3. รับจ้างทั่วไป
4. เลี้ยงสัตว์ เช่น หมู เป็ด ไก่ ฯลฯ
5. หาของป่าตามฤดูกาล
6. อาชีพพื้นบ้าน เช่น เย็บผ้า ตีเหล็ก
อาณาเขตของชุมชน
1) ทิศเหนือ ติดกับบ้านแม่ละแหะ หมู่ที่11 ตำบลทากอ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
2) ทิศใต้ติดกับบ้านลองจอ หมู่ที่23 ตำบลทากอ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
3) ทิศตะวันออก ติดกับบ้านบาหลา หมู่ที่19 ตำบลทากอ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
4) ทิศตะวันตก ติดกับบ้านดอยงาม หมู่ที่15 ตำบลทากอ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
ข้อมูลพื้นฐานของทรัพยากร
ประเภททรัพยากร | ปริมาณ(ไร่) | การใช้ประโยชน์
ที่อยู่อาศัย | 88 | ใช้เป็นที่พักอาศัย เช่น บ้านเรือนโรงเรียน โบสถ์ ศาลา และที่สาธารณะต่างๆ
พื้นที่ทำกิน | 5,625 | เป็นพื้นที่ทำกิน เช่น ทำไร่ทำสวนทำนา
ป่าใช้สอย | 2,280 | ใช้ประโยชน์ในการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันต่างๆ เช่น สร้างบ้านเรือน
ป่าอนุรักษ์ | 2,500 | เป็นเขตป่าต้นน้ำที่อนุรักษ์ไว้ไม่ให้ใครเข้าไปใช้ประโยชน์ใดๆ
เศรษฐกิจชุมชน(เก็บตามแบบสอบถามตามแบบครัวเรือน)
ที่มารายได้ของชุมชน | ปริมาณที่ได้ต่อปี | รายได้ต่อปี/บาท
ข้าว | 150ถัง x150บาท x96ครัวเรือน | 2,160,000
ข้าวโพด | 10,000 ก.ก.x 8.5บาทx 96 ครัวเรือน | 8,160,000
พืชผักอื่น (ระบุชื่อ)..เยอร์รี่ | 5,000 ก.ก. x 20 บาท x 20 ครัวเรือน | 100,000
สัตว์เลี้ยง (ระบุชื่อ)
1) หมู | 25 x 5 x3000 | 375,000
2) ไก่ | 50 x 96 x | 720,000
3)ปลานิล | 20x15x75 | 22,500
4) ควาย | 23x20,000 | 460,000
หาของป่า (ระบุชื่อ)
1) หนอไม้ | 20,000x3 | 60,000
2)เห็ดถอบ | 500x100 | 50,000
3)รถด่วน | 200x150 | 30,000
4) กล่ | 10,000x30 | 300,000
5)มะขามป้อม | 1,000x15 | 15,000
6)ผักต่างๆ | 1,000x20 | 20,000

ประเพณีวัฒนธรรมและพิธีกรรมในรอบปีของชุมชนมีดังนี้ด้านวิถีชีวิตทั่วไปของอาข่า

ลำดับ	ชื่อกิจกรรม	ช่วงระยะเวลา	ความสำคัญและความหมาย
1	ตีลูกข่าง(คริสมาส)	ธันวาคม	เป็นพิธีกรรมส่งท้ายปีเก่า(ปีดพ.ศ.)
2	เตรียมการเพาะปลูก	มกราคม-มีนาคม	เพื่อเตรียมการเพาะปลูกปีถัดไป
3	เทศกาลไข่แดง (ขุมซีขุมมีอุมเออ Khmqxeevq Khmqmir mr-e)	เมษายน	เป็นพิธีกรรมเลี้ยงเฉลิมฉลองพระเจ้า(อะพืออะพรี) เพื่อต้อนรับสิ่งใหม่ๆ เนื่องจากในช่วงนี้หมดสิ้นสิ่งเก่าๆเช่น เผาไร่ สวน และมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น เช่น ใบไม้ใบหญ้า ผลิออกใหม่ๆ ซึ่งใช้เวลาในการเฉลิมฉลอง 5วัน
4	พิธีกรรมโล้ชิงช้า (แย้ขู่ อาโพว Yaerkuq Aqpoeq)	สิงหาคม	เป็นพิธีกรรมเฉลิมฉลอง ซึ่งนำผลผลิตที่ได้จากไร่ เช่นข้าวโพดแตงฯ มาถวาย พระเจ้า(เจาที) โดยจือหม่าจะเป็นคนนำผลผลิตที่นำมาจากชุมชนขึ้นโล้ชิงช้าแล้วประกาศให้ทางเจาที่รับทราบและมารวมทานผลผลิตที่เก็บได้ เทศกาลนี้ใช้ เวลา 4 วัน
5	พิธีกรรมกินข้าวใหม่ (แฉ่ซี จ่าเออ Caerxeevq Dzaq-e)	ตุลาคม พฤศจิกายน	เป็นการนำข้าวใหม่ที่ได้จากการทำไร่ในรอบปีมาสู่ผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนและมาเฉลิมฉลอง
6	วันขึ้นปีใหม่	มกราคม	ปีใหม่และขอบคุณพระเจ้าซึ่งพระเจ้าอวยพรเราตลอด 1 ปี

สังคมและวัฒนธรรมประเพณี

ชื่อผู้นำ	ชื่อตำแหน่ง/บทบาท	ที่มา/ รับบทบาทเมื่อปี
นายมานพ บุญยืนกุล	ผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าเกี๊ยะ	2554 โดยการเลือกตั้งของชุมชน
นายวิชัย คงอมรพนา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าเกี๊ยะ	2554 โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เลือก
นายอะลู อาสอ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าเกี๊ยะ	2554 โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เลือก
นายวิชัย ไอตา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก๊อ	2555 โดยการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้เลือก
นายสมบูรณ์ วันไพ	ผู้รักษาความสงบบ้านป่าเกี๊ยะ	2549
นายวุฒิไกร เบียแล	สอบต.	2551 โดยการเลือกตั้งจากชุมชน
นายพัชรพล เกษมสุข	สอบต.	2554 โดยการเลือกตั้งจากชุมชน
สายชล		

ความเชื่อและศาสนา

ลำดับ	รูปแบบความเชื่อ

จังหวัดเชียงราย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สาขา การจัดการสิ่งแวดล้อม(การบริหารขยะ)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางสมหมาย สุนันตา
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๓ สิงหาคม ๒๕๐๕ อายุ ๖๑ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การบริหารจัดการขยะเกิดจากปัญหาขยะในครัวเรือน ขยะในหมู่บ้าน ไม่มีการคัดแยกขยะทำให้ที่ทิ้งขยะ
ในหมู่บ้านเต็ม หมู่บ้านจึงมีแนวทางที่จะคดแยกขยะเปียกโดยให้ชาวบ้านทำถังขยะเปียกทุกครัวเรือน จำนวน ๑๓๘ หลังและขยะอื่นๆให้มีการคัดแยกก่อนทิ้ง หากมีงานบุญให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะรีไซเคิลก็นำไปขายสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ส่วนขยะอันตรายจะมีจุดทิ้งขยะอันตรายของหมู่บ้าน อบต.ท่าก๊อ จะนัดหมายเพื่อเก็บไปทำลาย

ราคาขายขยะมีดังนี้

กระดาษ	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
พลาสติกรวม	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
ขวดแก้ว	๑ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เศษเหล็ก	๕ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
อลูมิเนียม	๒๐ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
กระป๋องเบียร์	๓๐ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
ตู้เย็น	๓๐๐/๒๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับสภาพ/๑ หลัง
ทีวี	๑ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
พัดลม	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เครื่องคอมพิวเตอร์	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม

เครื่องปริ้นเตอร์ ๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม

เครื่องปรับอากาศ ๕ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม

ประโยชน์ของการคัดแยกขยะ

๑. มีรายได้จากการขายขยะ

๒. ลดขยะในหมู่บ้าน

๓. เกิดความสะอาดภายในบ้านและภายในหมู่บ้าน

แนวหรือข้อเสนอแนะที่จะทำให้ขยะในหมู่บ้านลดลง

๑. ทุกคนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ

๒. ทุกคนร่วมคัดแยกขยะ ทำทุกครัวเรือน

๓. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานบริหารจัดการขยะของหมู่บ้าน

ทำขยะให้เกิดรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และ หมู่บ้าน

สาขา กองทุนและวิสาหกิจชุมชน
หมู่ที่ ๖ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

เริ่มก่อตั้งมาจากกองทุนหมู่บ้าน เมื่อ ปี ๒๕๐๔ ได้มีการจัดตั้ง ๕ ปี จากนั้นมีการประกวด ๓ กองทุน ติด ๑ ใน ๓ ในการคัดเลือกเป็นกองทุนดีเด่น จากนั้น โดยจะเป็นผู้พิจารณาให้เข้าอบรมเกี่ยวกับการบริหารสถาบันการเงิน ในที่อบรมให้กับกลุ่ม ๒ กองทุน ให้เรานำเสนอวิธีการบริหารจัดการกองทุน และได้รับรางวัลชนะเลิศต่อจากนั้นประชุมชาวบ้าน เริ่มจากการระดมหุ้น หุ้นละ ๑๐๐ บาท และกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านปีแรกได้เงินหนึ่งแสนกว่าบาท ต่อมาเช่าที่ทำการบริการด้านการเงิน ต่อมาจึงปรับปรุง ได้เงิน SMU ในสมัยนายกฯทักษิณ ก่อสร้างที่ทำการและการบริหารจัดการเข็มแข็ง ต่อจากนั้น ธกส. จึงเข้ามาช่วยส่งเสริมด้านการบริหารเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันให้บริการฝาก ถอน สินเชื่อ ทุกวันพุธ และมีสิทธิ์สวัสดิการค่ารักษาพยาบาลคืนละ ๒๐๐ การกู้เงินซื้อรถ สวัสดิการศพ รายละ ๕๐๐ มีดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท กรณีผู้ถือหุ้นสมาชิกจะได้รับเงินปันผล + ดอกเบี้ย

จุดเด่น คือ

- ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง
- มีเงินหมุนเวียนในชุมชน
- การช่วยเหลือชุมชน ด้านสวัสดิการ
- ลดทุนนอกระบบในชุมชน
- มีเงินสำรองใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน ตัวอย่าง ป่วย คลอดบุตร

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก ถ่ายทอดมาจากประสบการณ์การบริหารจัดการ ของ ธกส. และศึกษาดูงาน

ได้มีการถ่ายทอด จากการศึกษาดูงาน ของ ๑. สำนักงาน ธกส. เชียงราย ๒. กองทุนหมู่บ้านเมืองชุม อ.เวียงชัย ๓. บริษัทเจริญโภคภัณฑ์โปรดักส์

การประชาสัมพันธ์ มีการดูงานแล้วจากบุคคลภายนอก ๒ ครั้ง ม.จุฬา ม.ธรรมศาสตร์

ผลงานที่ประทับใจ ได้รับคัดเลือกเป็นกองทุนดีเด่น

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

- จากการเรียนรู้แล้วกลับมาสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนของตนเอง และชุมชนให้ความร่วมมือทำให้กลุ่มเข้มแข็ง การบริหารจัดการที่ดี

ปัญหาและอุปสรรค

- ปัญหาตัวเลขไม่ชัดเจน
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ด้านบัญชี

ข้อเสนอแนะ

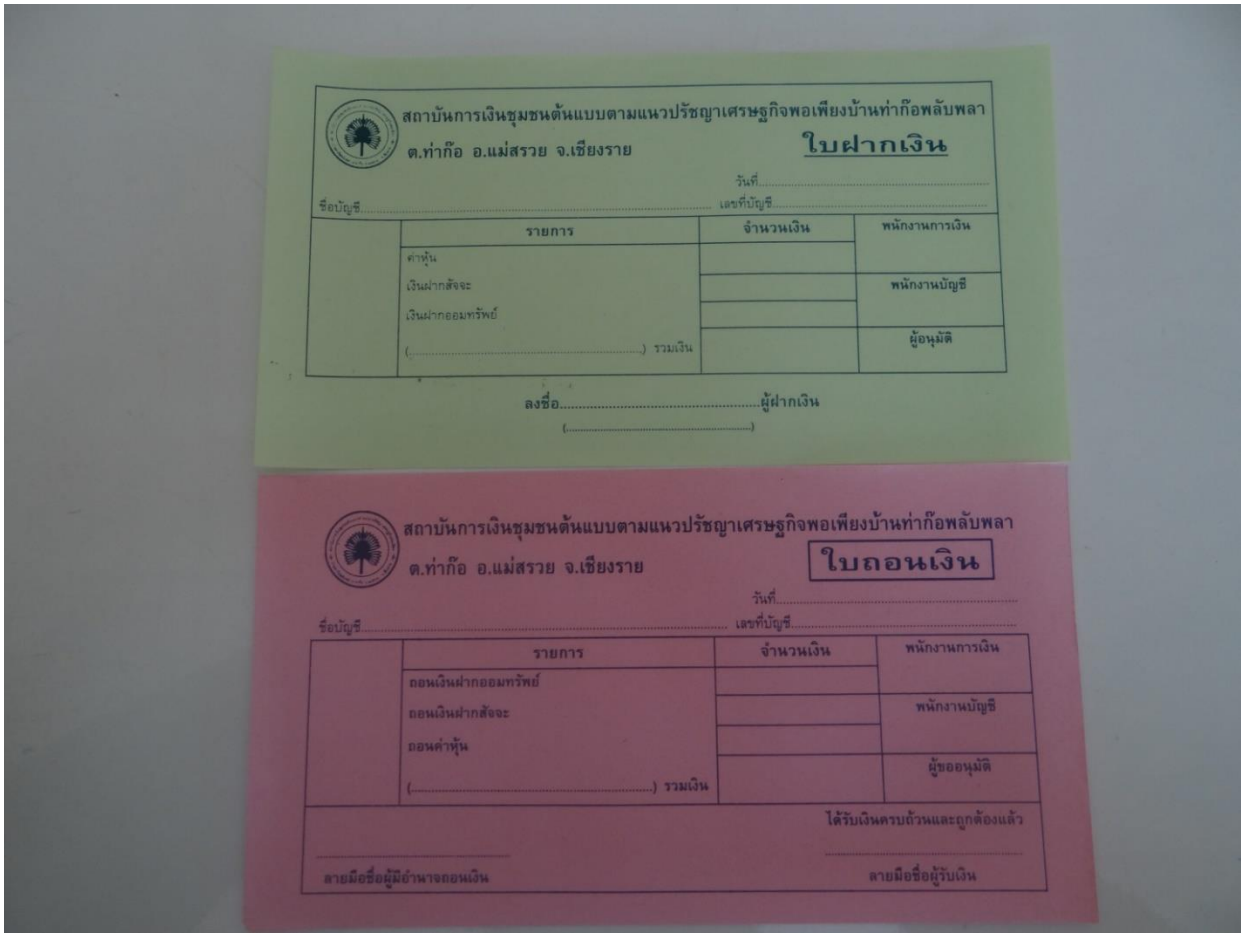
- การทำงานเกิดจากความร่วมมือจากชุมชนทุกฝ่าย
- ต้องรักษาความลับของลูกค้า

ภาพถ่ายกองทุนและวิสาหกิจชุมชน

สถาบันการเงินชุมชนต้นแบบตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านท่าก๊อพลับพลา
ต.ท่าก๊อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ใบฝากเงิน

วันที่.....

ชื่อบัญชี..... เลขที่บัญชี.....

รายการ	จำนวนเงิน	พนักงานการเงิน
ค่าหุ้น		
เงินฝากสัจจะ		พนักงานบัญชี
เงินฝากออมทรัพย์		
(.....) รวมเงิน		ผู้อนุมัติ

ลงชื่อ.....ผู้ฝากเงิน

(.....)

สถาบันการเงินชุมชนต้นแบบตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านท่าก๊อพลับพลา
ต.ท่าก๊อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ใบถอนเงิน

วันที่.....

ชื่อบัญชี..... เลขที่บัญชี.....

รายการ	จำนวนเงิน	พนักงานการเงิน
ถอนเงินฝากออมทรัพย์		
ถอนเงินฝากสัจจะ		พนักงานบัญชี
ถอนค่าหุ้น		
(.....) รวมเงิน		ผู้ขออนุมัติ

ได้รับเงินครบถ้วนและถูกต้องแล้ว

ลายมือชื่อผู้มีอำนาจถอนเงิน ลายมือชื่อผู้รับเงิน

จังหวัดเชียงราย
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้เพื่อแสดงว่า

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

บ้านท่าก๊อพลับพลา หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ได้พัฒนาตนเองตามระบบมาตรฐานงานชุมชนประเภท **กลุ่ม/องค์กรชุมชน**

โดยสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามระบบมาตรฐานงานชุมชนผ่านเกณฑ์การประเมินผล

ขอให้รักษาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของตนเองไว้ได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

(นายสุเมธ แสงนิ่มนวล)
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ขอมอบประกาศเกียรติคุณนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

บ้านท่าก๊อพลับพลา หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าก๊อ

เป็นหมู่บ้านที่มีผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน(กม.)ดีเด่น

ในด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๕

ขอจงมีความสุขสวัสดีและเป็นกำลังใจในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

(นางภัทราวดี ปัญญาบุญ)
นายอำเภอแม่สรวย

จังหวัดเชียงราย

มอบประกาศเกียรติคุณฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านท่าก๊อพลับพลา
หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

เป็นกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี ๒๕๕๘

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘

(นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย

ขอมอบประกาศฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านท่าก๊อพลับพลา
หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

รางวัลชมเชย

การประกวดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดีเด่น จังหวัดเชียงราย ประจำปี ๒๕๕๖
ขอให้รักษามาตรฐานและพัฒนากองทุนอย่างต่อเนื่อง และขอให้มีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายพงษ์ศักดิ์ วังเสมอ)
ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สาขา การจัดการองค์กร (กลุ่มพัฒนาสตรี)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางหน่อย โชครวย
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙ อายุ ๔๗ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

กลุ่มพัฒนาสตรี เป็นการรวมกลุ่มกันภายในชุมชน ได้เข้าร่วมการอบรม โคกหนอกนาที่อำเภอเทิง อบรมอาชีพการเย็บผ้า การทำน้ำพริก การทำอาหาร และ รับจัดทำอาหาร อาหารว่าง

วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มมีดังนี้

๑. เพื่อให้มีอาชีพ มีรายได้นอกจากอาชีพหลัก
๒. เพื่อช่วยเหลือสังคม และช่วยเหลืองานของหมู่บ้าน
๓. เพื่อเข้าร่วมงานของระดับตำบล ระดับอำเภอ และ ระดับจังหวัด

แนวทางในการพัฒนากลุ่มพัฒนาสตรี

๑. อบรมสร้างอาชีพให้กับกลุ่มพัฒนาสตรีในหมู่บ้าน
๒. ระดมความคิดที่จะออกแบบผลิตภัณฑ์ น้ำพริกลาบ น้ำพริกแกง

ศึกษาดูงานจาก แหล่งอาชีพต้นแบบ จากสถานที่จริงที่ประสบผลสำเร็จ

ด้านศิลปวัฒนธรรม สาขา ดนตรี วรรณกรรม (การฟ้อนเจิง)

พ่ออุ้ยหนานก๋อง ชัยชมพู

บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๒๒ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

การฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ เป็นศิลปะการแสดงที่นิยมกันมากและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในเขตล้านนา มักจะจัดให้มีการแสดงฟ้อนเจิง ควบคู่ไปกับการฟ้อนที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนน้อยไชยา ฯลฯ ในเทศกาลที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด ซึ่งบางครั้งก็ถึงกับมีการประกวดแข่งขันการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบเลยทีเดียว นอกจากนั้นบางครั้งหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน เช่นโรงแรมต่างๆก็มักจะจัดการแสดงฟ้อนดาบไว้รวมกับการแสดงอื่น ๆ ในงานต้อนรับแขกเมืองหรือนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนในงานขันโตกต่าง ๆ อยู่เสมอ

จุดเด่น คือ

- มีศิลปะการฟ้อนที่งดงาม โดดเด่น
- มีท่าทางการฟ้อนประกอบเข้ากับจังหวะ

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก มีครู ชื่อ ใหม่ขันธ์ เป็นชาวสิบสองปันนา เป็นผู้ฝึกสอน ใช้เวลาในการเรียน ๗ วันซึ่งการเรียนนั้น มีการปะลองกันด้วย หากใครเป็นผู้ชนะ จะได้รับการถ่ายทอด ในการประลองจะมีการซกต่อยกันจริงๆ จนได้รับบาดเจ็บ ใช้การแสดงในงานสลากภัตร

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก แม่ครูใหม่ขันธ์

ผลงานที่ประทับใจ ได้รับรางวัลในการแสดงวัฒนธรรมไทยลื้อ ปี ๒๕๕๕ ที่ จังหวัดเชียงใหม่

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

- มีความภาคภูมิใจ และแรงจูงใจในสมัยก่อน คือ เป็นที่นิยมในการเรียนฟ้อนกัน ประกอบกับมีความชอบส่วนตัว เช่น มีการสักลายยันต์ด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

- อายุเยอะ ไม่สามารถฟ้อนได้
- ไม่มีคนมาสืบทอด

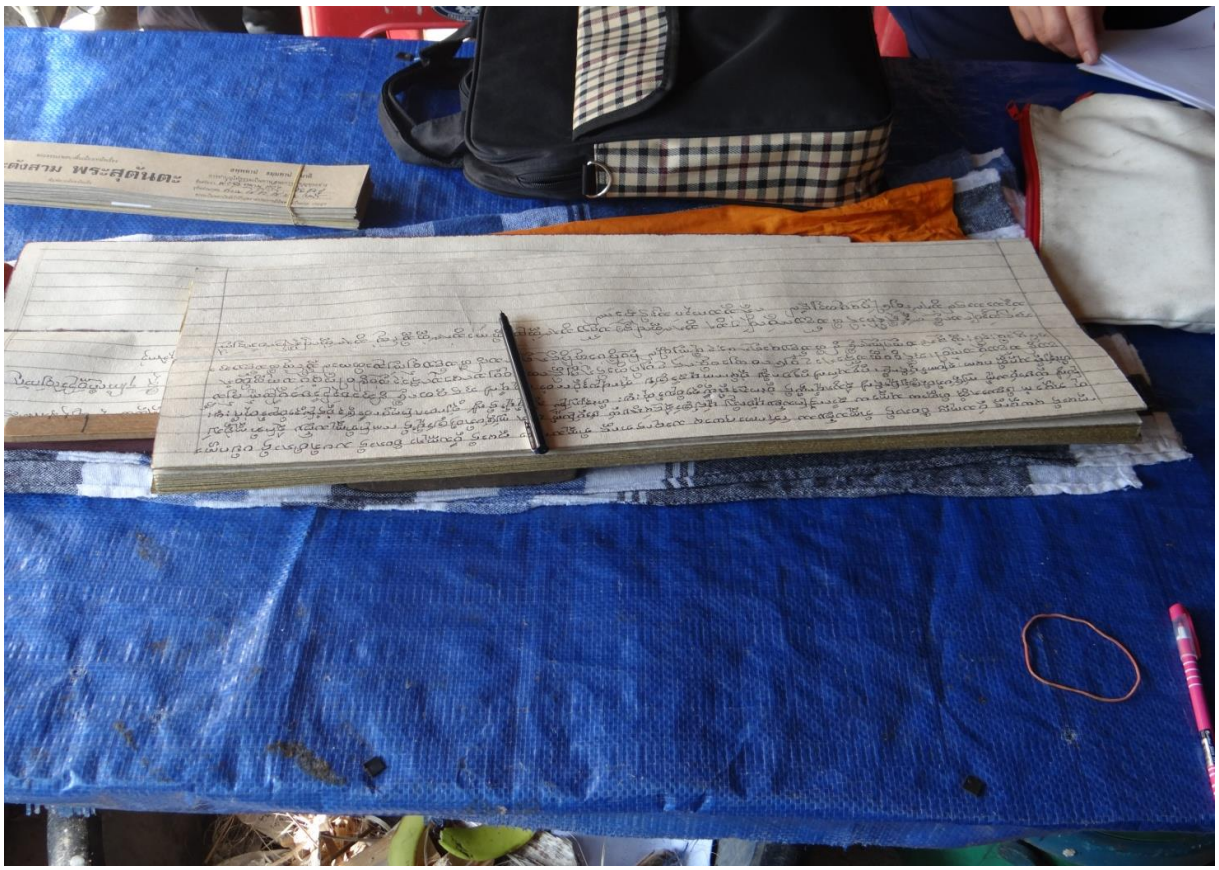
ข้อเสนอแนะ

- อยากให้คนรุ่นหลังมีความสนใจในเรื่องการฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ

รูปถ่ายการฟ้อนเจิง (ซื่อเจิง ล่ายงาม)

ด้านศิลปวัฒนธรรม

สาขา ศิลปกรรม(การฟ้อนเล็บ)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางจันทร์เพ็ญ โชครวย
วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๕๕ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การฟ้อนเล็บ รำวงย้อนยุค สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เคยไปเรียนที่หนองก๊อฮ่อง การฟ้อนมีท่วงท่าที่สวยงาม เพลงที่ฟ้อนได้แก่สาวเชียงใหม่ ล่องแม่ปิง ท่าฟ้อนเล็บมีด้วยกัน ผู้แสดงจะร่ายรำตามทำนองเพลงที่เชื่องช้า ส่วนการใช้ท่าฟ้อนเล็บนั้น ช่างฟ้อนมักจะจำต่อ ๆ กันมา เป็นท่าฟ้อนดั้งเดิมของชาวเหนือ คือ

๑. ท่าพัก
๒. ท่าจันทร์ทรงกลด(ตั้งวง)
๓. ท่าไหว้
๔. ท่าบิดบัวบาน
๕. ท่าตากปีก
๖. ท่ากระต่ายต้องแร้ว (จีบสูงส่งหลัง)
๗. ท่าบัวชูฝัก
๘. ท่าผาลาเคียงไหล่
๙. ท่าแขกเต้าเข้ารัง (จีบคู่งอแขน)
๑๐. ท่าพระรามแผลงศร
๑๑. ท่าสอดสร้อยมาลา
๑๒. ท่าพรหมสี่หน้า
๑๓. ท่าจีบสะบัด
๑๔. ท่าไหว(จบ)

การฟ้อนเล็บก็มีการปรับวิธีการฟ้อนให้เข้ากับท่ารำแม่บท เพิ่มท่ารำให้มากขึ้นและแตกต่างกันไป แต่งกายแบบไทยชาวภาคเหนือสมัยโบราณ คือ เกล้าผมทัดดอกไม้และอุบะ นุ่งผ้าตามแบบชาวเหนือ สวมเสื้อทรงกระบอกแขนยาว คอกลมห่มสไบเฉียง นุ่งผ้าซิ่นลายขวาง และ สวมเล็บมือยาว ๘ นิ้ว เว้นแต่นิ้วโป้งหรือนิ้วหัวแม่มือ

* โอกาสที่แสดง งานบุญ สลากภัทร ปอยหลวง งานสมโภชของวัดอ

สาขา ศิลปกรรม(ดนตรีพื้นบ้าน)

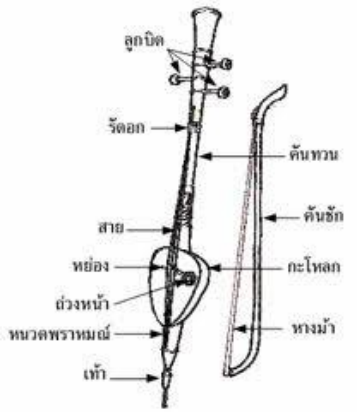
ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายชื่น ขันติยะ

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๑ อายุ ๘๕ ปี ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเล่นดนตรีลานนาเรียนรู้มาจากครูบาอาจารย์และเพื่อนในหมู่บ้าน เคยมีวงดนตรีพื้นเมืองในสมัยยังหนุ่ม ประกอบด้วย ฆ้องวง ซึง สะล้อ และ ซออู้ เพลงที่นิยมเล่นคือ เพลงซอสามารถทำเครื่องดนตรีไว้ใช้แสดงด้วยตนเอง เช่น ซอสามสาย

ส่วนประกอบของซอสามสาย

- กะโหลก ทำด้วยกะลามะพร้าว ตัดตามด้านขวาง ด้านหน้าต่อติดกับกรอบไม้เนื้อแข็ง เดิมนิยมใช้ไม้สักเรียกว่า "ขนงไม้สัก" มีรูปร่างคล้ายกรอบหน้านาง ใช้หนังลูกวัวหรือหนังแพะขึงปิดทับขอบขนงไม้สักและขอบกะลาให้ตึงพอดี

- คันซอ แบ่งออกเป็นสามส่วน คือ ทวนบน ทวนกลาง และทวนล่าง ทวนบน คือ ส่วนที่นับจากรอบต่อเหนือรัดอกขึ้นไป ทวนกลาง คือ ส่วนต่อจากทวนบนลงมาถึงกะโหลก ทวนล่างหรือแข้งไก่ คือ ส่วนที่ต่อจากกะโหลก ลงไปรวมทั้งเข็มที่ทำด้วยโลหะ ซึ่งอยู่ปลายล่างสุด

- ลูกบิด มีสามลูก ลูกล่างสำหรับสายเอก ลูกบนสำหรับสายกลาง สองลูกนี้อยู่ทางขวา ทางซ้ายมีลูกเดียว สำหรับสายทุ้ม หรือสายสาม

- รัดอก มักใช้สายไหมฟั่นเกลียวแบบสายซอ พันรอบทวนกลาง ใช้รัดสายทั้งสาม ให้แนบเข้ากับทวนกลาง เพื่อให้เสียงของสายเปล่าได้ระดับและมีความกังวาน

- หย่อง ทำด้วยไม้หรืองา เหลาเป็นรูปคันธนูให้ได้ขนาดพอรับสายซอทั้งสามสาย บนหย่องบากร่องไว้สามตำแหน่ง เพื่อรองรับสายซอ

- ถ่วงหน้า ทำด้วยแก้วหรือโลหะ ขึ้นรูปเป็นตลับกลมเล็ก ๆ ข้างบนประดับพลอยสีต่าง ๆ หรือถมหรือลงยา ภายในบรรจุสีผึ้งผสมตะกั่ว เพื่อให้ได้น้ำหนัก ใช้ชันปิดหน้า ใช้ปรับเสียงให้สายเอกเข้ากับสายทุ้ม

- หนวดพราหมณ์ ใช้สายไหมฟั่นเกลียวอย่างสายซอ ผูกเป็นสายบ่วง ร้อยเข้าไปในรูที่ทวนล่าง เพื่อรั้งปมปลายสายซอทั้งสาม

- คันชัก ทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว กลึงให้ได้รูป ขึงด้วยขนหางม้าสีขาวประมาณ ๒๕๐-๓๐๐ เส้น

(ที่มา : http://warichthaimusic.blogspot.com/)

* หมายเหตุคักชักปัจจุบันทำด้วยสานเอ็นเบ็ดตกปลาเนื่องจากหางม้าหายาก

วิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจงานจักงานหรือเครื่องดนตรีล้านนา

สาขา ศิลปกรรม(การแสดงพื้นบ้าน)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายแสงจ้อย อิ่นแก้ว

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ ..อายุ ๖๙ ปี.....
ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....
ที่อยู่...๑๑๒ ม.๒๒ ต.ท่าก๊อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....
หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๖-๑๗๗๖๖๓๖.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การแสดงพื้นบ้าน เรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ เครือญาติ เป็นผู้สืบทอดการแสดงของชาติพันธุ์ไทยลื้อ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานชมรมไทยลื้ออำเภอแม่สรวย เดิมพี่น้องไทลื้อได้อพยพมาจากเมือง ๑๒ ปันนา การถ่ายทอดความรู้
จะเป็นรุ่นต่อรุ่น โดยเต้นรำตามท่วงทำนองดนตรีของฆ้องและกลอง

วัตถุประสงค์ของการแสดงพื้นบ้าน รำนกยูง รำโต พี่แจ่น้อง มีดังนี้

๑. เพื่ออนุรักษ์การแสดงพื้นบ้านให้คงอยู่
๒. เพื่อต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง
๓. เพื่อร่วมในงานบุญงานกฐินของวัด

ชมรมพี่น้องไทยลื้อจะมีการประชุมใหญ่ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนพบปะพูดคุย ร่วมกันร่วมกันสืบสานวัฒนธรรม ไม่ให้สูญหายไปกับการเวลา โดยสมาคมไทยลื้อจังหวัดเชียงรายอยู่ที่ อำเภอเวียงแก่น ปัจจุบัน อาจารย์เอกราช ลือซา เป็นประธานชมรม

การแสดงรำนกยูง เป็นการร่ายรำที่แสดงท่าทางเรียนแบบนกยูง แสดงถึงความอ่อนช้อย และความงดงามของท่ารำ การแสดง ๑ ชุดการแสดง มีผู้แสดง ๑ คน เครื่องประกอบด้วย กลอง มีนักดนตรี ๓ คน ตีฆ้อง ๑ คน ตีฉิ่ง ๑ คน

ภาพการแสดงรำนกยูง บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๒๒ ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

สาขา ศิลปกรรม(การทำบายศรี)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางเอ้ย ชัยวงค์
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑ กรกฎาคม ๒๔๙๐ อายุ ๗๖ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำบายศรี เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อย บายศรีที่ทำขนาดเล็กใช้สำหรับเรียกขวัญ สู่ขวัญ นิยมทำ ๔ ขา หรือ ๕ ขา

วัสดุในการทำประกอบด้วย เข็มมุด แม็กเย็บ เกสรดอกไม้ ดอกไม้สด ใบตอง พาน

สิ่งของที่ใส่ในพานบายศรีประกอบด้วย ข้าว ๑ ปั้น กล้วย ๑ ผล ปลาแห้ง ไข่ ด้ายสวดมนต์ เมี้ยง บุหรี่
เทียน ๑ คู่ ส่วนไก่และเหล้าให้ใส่ถาดไว้ด้านนอก

ประเพณีบายศรีสู่ข้าวเอาขวัญ หรือการฮ้องขวัญของภาคเหนือเป็นประเพณีมงคลที่ต้องการให้ผู้ได้รับการทำบายศรีมีความสุขสวัสดี เพราะขวัญได้รับการผูกไว้ไม่ให้หนีไปไหน คนที่มีขวัญอยู่กับตัวย่อมเป็นคนมีกำลังใจดี มีสภาพจิตใจมั่นคงเข้มแข็ง ในสมัยโบราณ จึงให้ทำการสู่ข้าวเอาขวัญหรือฮ้องขวัญ พิธีกรรมในการสู่ข้าวเอาขวัญหรือฮ้องขวัญนั้น ปู่อาจารย์จะเป็นเจ้าพิธีหรือผู้ทำพิธี โดยนำบายศรีมาวางตรงหน้าผู้รับการเรียกขวัญ เพื่อปัดเคราะห์ไล่เสนียดจัญไร แล้วกล่าวประวัติผู้ได้รับการทำบายศรีเรียกขวัญ ๓๒ ขวัญ มัดมือให้โอวาทแก่ผู้รับบายศรี แล้วอวยพร จากนั้นผู้รับบายศรีมอบของแก่ปู่อาจารย์

นำไปใช้ในงานพิธีต่างๆ ได้ดังนี้

๑. พิธีเลี้ยงต้อนรับอาคันตุกะผู้มาเยี่ยมเยือน ผู้จะเดินทางไกล ผู้เดินทางมาถึง
๒. งานวันเกิด
๓. งานวันปีใหม่
๔. งานขึ้นบ้านใหม่
๕. พิธีบวชนาค
๖. พิธีแต่งงาน
๗. การรับขวัญผู้เจ็บป่วย รับขวัญผู้หายจากการเจ็บป่วย
๘. การรับขวัญ ผู้ได้เลื่อนยศตำแหน่ง หรือผู้ที่ย้ายมารับตำแหน่งใหม่ หรือผู้ที่จะเดินทางไปรับตำแหน่งที่อื่น

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งของประเพณีการสู่ข้าวเอาขวัญหรือฮ้องขวัญคือ

๑. เป็นการเรียกขวัญให้กลับคืนมา

๒. เป็นการให้กำลังใจ

๓. เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข

๔. เป็นสิริมงคล

สาขา บายศรี /สืบชะตาครัวตาน

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางแก้ว สิทธิมาท

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๗๔ ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำบายศรีแต่งงาน สืบชะตาครัวตาน เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อย ด้วยตนเอง การสืบชะตา มีแต่โบราณ จุดมุ่งหมายในการทำเพื่อให้ข้าวของบ้านอยู่เย็นเป็นสุข อยู่แล้วร่ำรวย เป็นมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย

เครื่องสืบชะตาครัวตานประกอบด้วย

๑. ไม้ง่าม ๓ ง่าม (ไม้อ้อ ๓ อัน)

อันแรก ด้านล่างใส่ทราย ด้านปลายใส่น้ำ (หุ้มปลายด้านล่างด้วยกระดาษทอง/หุ้มปลายด้านเงินด้วยกระดาษเงิน)

๒. ใส่บุหรี่ ๑ แผ่น /๑๐๘ มวน

ใส่หมากไหม ยายมัดไม้ ๑ อัน

ลวดพูพับอย่างละ ๑ แพ

ลวดเมี้ยง ๑๐๘ ลวด

ขั้นห้องด้วยไม้บงผ่าคร่ง ๓ นิ้วครึ่ง

ลวดดอกใช้ในวันสืบชะตา

๓. ค่าขันตั้ง ๑,๗๐๐ บาท

*จำนวน ๑๐๘ แทน ส่วนที่ยาวเท่าคิง(เท่าตัวหรือร่างกาย) คะเนดูให้ยาวเท่ากับคนที่ยาวที่สุดในหมู่บ้าน ส่วนสายสิญจน์ใช้ขึงในระดับเหนือศีรษะรอบหมู่บ้าน ปลายทั้งหมดจะรวมกันอยู่ที่พระพุทธรูปบริเวณใจบ้านที่ประกอบพิธี

เครื่องครัวตาน

๑. สาดใหม่

๒. หมอนใหม่

๓. บันไดชะตา ๗ – ๙ ขั้น

๔. หมากหัว ๑๒ ไหม

๕. มะพร้าวน้ำหอม

๖. ขันตั้งสืบชะตา

ประเพณีสืบชะตา หรือสืบชาตา เป็นพิธีกรรมที่ชาวล้านนานิยมทำในโอกาสต่างๆ เพื่อต่อดวงชะตาหรือต่ออายุให้ยืนยาว มุ่งหวังมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความเจริญรุ่งเรือง และเพื่อความเป็นสิริมงคล พิธีสืบชะตาเป็นพิธีใหญ่ที่ต้องอาศัยคนและเครื่องประกอบพิธีจำนวนมากพิธีหนึ่ง ชาวบ้านอาจทำพิธีนี้โดยเฉพาะหรือจัดร่วมกับพิธีอื่นๆ ก็ได้ และอาจจัดขึ้นเพื่อสืบชะตาให้แก่คนทั้งฆราวาสหรือภิกษุ หรือหมู่บ้าน เมือง แม้กระทั่งยุ้งข้าวหรือเหมืองฝายก็ได้ แต่ต้องจัดขึ้นเพื่อสืบชะตาสิ่งหนึ่งสิ่งใดเพียงอย่างเดียว การสืบชะตาแต่ละสิ่งอาจมีพิธีกรรมที่แตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่งประเพณีการสืบชะตาแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อในศาสนาพุทธ ฮินดู หรือพราหมณ์ และเรื่องผีสางเทวดา ประเพณีสืบชะตาไม่เพียงปรากฏแพร่หลายในภาคเหนือของไทยเท่านั้น แต่ยังพบได้ในสังคมของคนไทยใหญ่ ยอง และเขิน บริเวณรัฐฉานของพม่า รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าในตอนเหนือของไทยด้วย

๗. **อ้างอิง** **https://www.sac.or.th/databases/rituals/detail.php?id=๖/ประเพณีท้องถิ่นในประเทศไทย**/ของศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธร

๘. **บรรณานุกรม**

๙. นิตยา จันโทภาสกร.(๒๕๒๖). สืบชาตา: การศึกษาเชิงวิจารณ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

๑๐. มณี พยอมยงค์.(๒๕๔๓). ประเพณีสิบสองเดือนล้านนาไทย. เชียงใหม่: เอกสารวิชาการชุดล้านนาคดีศึกษา ลำดับที่ ๓ โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ด้านปรัชญา ศาสนา ประเพณี

สาขา ศาสนา และ ประเพณี (เต้นจะคึ)

นายสีละ ต้นเดอ

บ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๑๗ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

โทรศัพท์ ๐๖๓ - ๖๗๒๕๙๘๐

การเต้นรำลาหู่หรือที่เรียกว่า " เต้นจะคี (ปอยเตเว) " นั้น เป็นการละเล่นที่สำคัญของชาวลาหู่ที่พวกเขาจะเต้นในวันสำคัญของชนเผ่า อาทิ วันศีล เฉลิมฉลองงานประเพณีปีใหม่กินวอ หรือแสดงเพื่อต้อนรับและขอบคุณแขกที่มาร่วมพิธีกรรม การเต้นจะคีนั้น จะมีท่าเต้นรำตามจังหวะของเครื่องดนตรี ทั้ง กลอง ฉาบ ฆ้อง รวมถึงแคนด้วย ซึ่งจังหวะในการเต้นรำขึ้นอยู่กับผู้เล่นดนตรีเป็นหลัก ว่าจะนำพาคนเต้นรำไปตามจังหวะช้าหรือเร็วในการประกอบพิธีกรรมนั้นแม้ชาวลาหู่จะได้สัมผัสเสียงจากเครื่องดนตรีที่เพิ่งเริ่มบรรเลงเพียงนิดความสนุกสนานก็ได้เกิดขึ้นแล้วสำหรับท่าเต้นรำจะคีของชาวลาหู่นั้น พวกเขาจะประยุกต์มาจากวิถีชีวิตของชนเผ่าไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพ เช่น เต้นรำเกี่ยวข้าว (จ่าเกอะเว) , เต้นรำถางไร่ (แฮพ้อเว) ,เต้นรำปั่นด้าย(ส่าลาวอเว) เป็นต้น หรือประยุกต์ท่าเต้นรำตามความเชื่อ เช่น เต้นรำพระเจ้า (อื่อซาปอยเตเว)เพราะลาหู่เป็นชนเผ่าที่นับถือพระเจ้า (อื่อซา) มีการบูชาพระเจ้าเพื่อคุ้มครองให้พวกเขาอยู่ดีมีสุข และขอพรให้พวกเขาอยู่ดีมีสุข บันดาลความอุดมสมบูรณ์ให้ผลิตผลในเรือกสวนไร่นา หรือเลียนแบบทำทางของสัตว์ตามธรรมชาติที่ชาวลาหู่ได้ชื่อว่าเป็นชนเผ่าแห่งนักล่าได้ผ่านพบตามภูผาและป่าเขา เช่น เต้นรำนกบิน (แงะปอยเตเว) เต้นรำแฮส่าแป้วูเรเว(ท่าผึ้งบิน) หรือเต้นรำแฮนูลอกาต่อเว เป็นการประยุกต์จากท่าทางของกวาง

จุดเด่น คือ

- เต้นเฉพาะวันปีใหม่ วันที่ ๑ กิจกรรมดำหัวแต่ละบ้านจะต้องเต้นจะคึ วันที่ ๒ จะไปแต่ละบ้านต้องใช้แกนนำ จะมีท่าเต้นเฉพาะเพื่อสื่อความหมาย โดยจะเต้นรอบบ้าน ๓ รอบ เพราะที่ผ่านมาเราก็ล่วงเกินด้วยกาย วาจา ใจ เป็นการขอขมา และเพื่อขอคำอวยพรจากคนที่เราเคารพ ในการเต้นแต่ละบ้านจะนำน้ำ ข้าวใหม่ไปด้วยโดยพิจารณาจากผู้สูงอายุที่มีอายุมากที่สุดจากนั้นเรียงลำดับจนถึงผู้นำหมู่บ้าน เพื่อให้อวยพรให้อยู่ดีกินดี นำข้าวปุก + เนื้อหมู + น้ำ ไปให้ผู้ที่เราไปเต้นจะคีบ้านนั้น

- กินวอ ชาย ๓ วัน หญิง ๔ วัน เนื่องจากเดิมผู้หญิงอยู่บ้านทำก่อน ๔ วัน ถัดจากนั้นอีก ๓ วันจัดกิจกรรมให้ผู้ชาย

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก ผู้รู้ ห้วยคอกหมู อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่ ลูกห้วย อ.เมือง จ.เชียงราย เสียชีวิตแล้วโดยการเชิญมาสอนในพื้นที่เพื่อให้ความรู้คนในหมู่บ้าน ใช้เวลาเรียนรู้ ๔ ปี

ได้ถ่ายทอดให้กับ

-เยาวชนในหมู่บ้าน แบ่งออก ๓ กลุ่ม ๑. เด็กเล็ก ๒. อายุ ๑๐ ปี ๓. มากกว่า ๑๐ ปี

จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้

- เด็กเล็ก ➟ เล่าเรื่อง เดิน
- ๑๐ ปี ➟ เน้นเดิน และเป่า
- ๑๕ ปี ➟ เล่าเรื่อง จังหวะการเดิน เป่า

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน และการเผยแพร่นักท่องเที่ยวมาโฮมสเตย์/ถ่ายทอดโทรทัศน์ TPBS/การแสดงขนเผ่าพื้นเมือง

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก ผู้รู้ แบบเดิม คือ เต้นจะคึ เต้นเฉพาะปีใหม่อย่างเดียว

ผลงานที่ประทับใจ การถ่ายทอดผ่านโทรทัศน์ ช่อง Thai TBS ให้บุคคลภายนอกได้รับรู้

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน มีผู้สูงอายุเล่าให้ฟังว่าอยากให้มีการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่คนรุ่นหลัง

ปัญหาและอุปสรรค

- บ้านป่าเกี๊ยะ บางครัวเรือนยังไม่เห็นด้วย และไม่ให้ความร่วมมือตัวอย่าง การไม่ยอมรับกับท่าเต้น บอกว่าผิดเพี้ยน
- ผู้สนใจน้อย เด็ก และ เยาวชน ออกพื้นที่เรียนหนังสือที่อื่นไม่มีเวลามาเรียนรู้ในเรื่องนี้

ข้อเสนอแนะ

- ต้องฝึกทำแคนให้เป็น
- อยากประชาสัมพันธ์ และคิดค่ายเรียนรู้การเต้นจะคึ + สร้างเครือข่าย

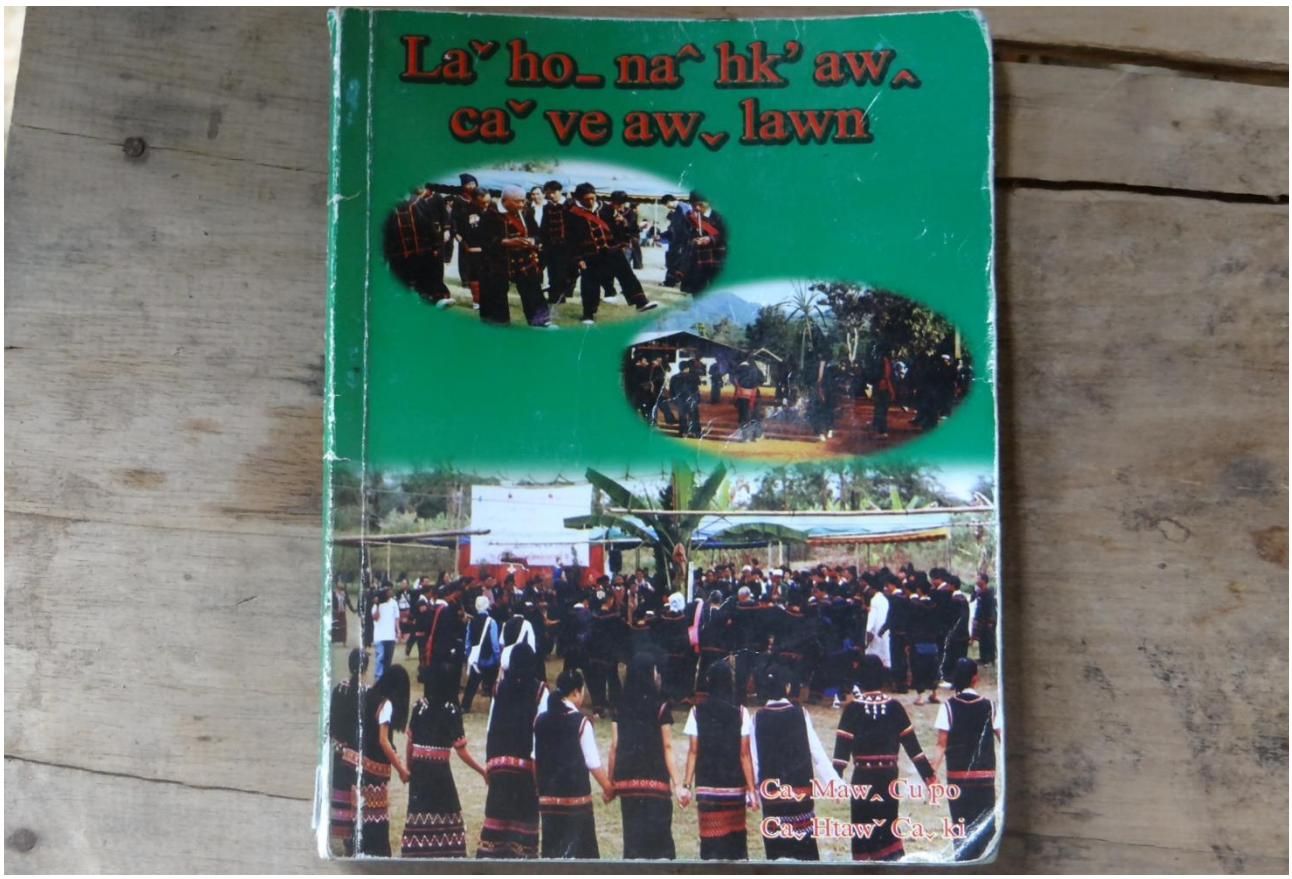
รูปถ่ายศาสนา และ ประเพณี (เต้นจะคึ)

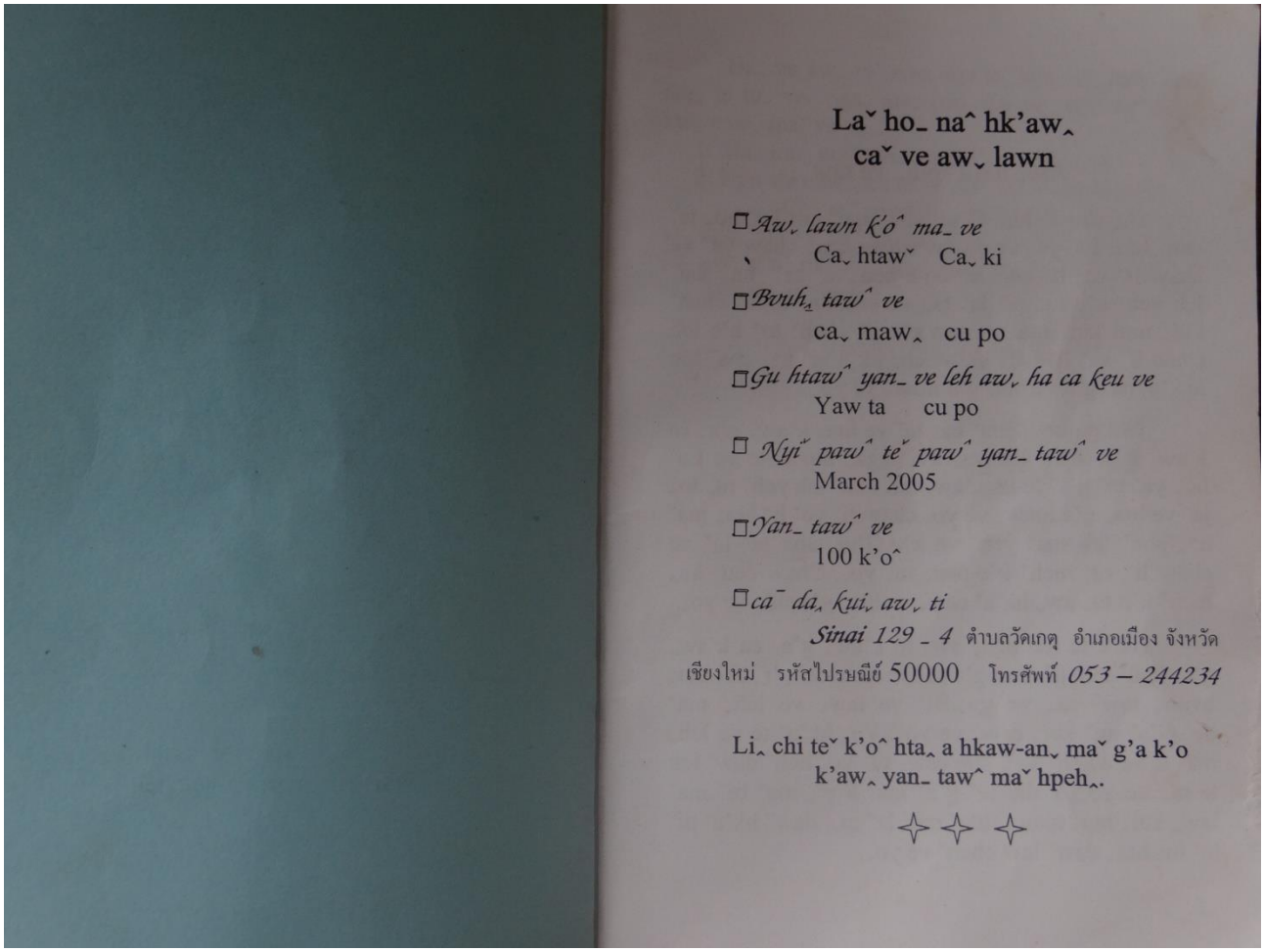

La˘ ho_ na^ hk'aw^
ca˘ ve aw˘ lawn

□ *Aw˘ lawn k'o^ ma_ ve*
Ca˘ htaw˘ Ca˘ ki

□ *Bruh^ taw^ ve*
ca˘ maw^ cu po

□ *Gu htaw^ yan_ ve leh aw˘ ha ca keu ve*
Yaw ta cu po

□ *Nyi˘ paw^ te˘ paw^ yan_ taw^ ve*
March 2005

□ *Yan_ taw^ ve*
100 k'o^

□ *ca¯ da˘ kui˘ aw˘ ti*
Sinai 129 _ 4 ตำบลวัดเกตุ อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ 50000 โทรศัพท์ *053 – 244234*

Li^ chi te˘ k'o^ hta^ a hkaw-an˘ ma˘ g'a k'o
k'aw^ yan_ taw^ ma˘ hpeh^.

✧ ✧ ✧

Aw˪ hkui¯ pui_ ve taw˅

A˪ sho-e˪ hta˅ G'ui˪ sha nga˪ hui La˅ ho_ te˅ ceu˪ hta˄ ha˄ ja˅ ve pa taw,chaw ceu˪ chaw ya˅ ve chaw li˅ va˅ li˅ hta˄ te˅ co-e peu˪ te˅ ca¯ ha˄ sha¯ leh yeh˅ k'e tu˪ pi˅ la˅ ta_ ve yo˪.Ya˄ hk'a˅ cheh˅ kui˪ mui kui˪ hta˄ pa taw,g'a ji^ cheh˅ to˅ k'e leh chaw li˅ va˅ li˅ hta˄ hk'a deh˄ hk'a bi˅ ha˄ sha¯ leh te k'e ma˅ g'a ve hta˄ g'a maw˪ ve yo˪.

Chi pa taw leun˅ ba˪ ta¯ ve hta˄ k'aw˄ g'a˄ ca k'aw˄ g'a˄ hen˅ leh ya˄ nyi nga˪ hui co-e ve La˅ ho_ ya˅ te˅ g'a˅ le le k'aw˄ ha˄ sha¯ leh yeh˅ tu˪ lo_ ja˅ ve hta˄ g'a maw˪ ve yo˪.chaw li˅ va˅ li˅ hta˄ ma˅ ha˄ sha¯ leh ma˅ yeh˅ ve k'o,G'ui˪ sha pi˅ la˅ ve chaw li˅ va˅ meh¯ k'e peu˪ tu˪ yo˪. Chaw ceu˪ ka˄ meh¯ k'e tu˪ aw˪ hk'a˅ caw˪ ve hta˄ g'a shi_ ve yo˪.

Hk'e te leh nga˪ aw˪ to k'aw˄ g'a˄ ca k'aw˄ g'a˄ hen˅ leh g'a˄ ca g'a ta_ ve hk'e ceh, li˄ chi hta˄ bvuh˄ taw^ ta_ ve yo˪.Bi˅ ve law˄ ve leh˪ ma˅ he^.G'a˅ nu˅ kui˪ caw˪ ve yo˪. Ya˄ hk'a˅ te ve leh˪ ma˅ te ve a keh¯ aw˪ bon caw˪ tu˪ yo˪ heh¯ daw˅ leh te ta_ ve yo˪.A shu te˅ g'a˅ ma˅ k'o^, ma˅ bi˅ ma˅ law˄ kui˪ hta˄ maw˪ hta˅ ma_ la˅ tu˪, daw˅ hk'a˅ pi˅ la˅ tu˪ hta˄ daw˅ law cheh˅ ve yo˪.

Ha˄ ve aw˪ vi¯ Aw˪ nyi te˅ hpa_ o˅, kan¯ chi hta˄ te tu˪ ve nga˪ aw˪ pon sha ve ma˅ he^.Ha_ kui˪ caw˪ ma˅ ve yo˪.

1. Shi_ kui˪ pui¯ kui˪ ma˅ bi˅ ma˅ law˄ ve.
2. Hpu shi caw˪ leh te ve ma˅ he^ ve pa taw yo˪.

Chi te˅ paw^ li˄ chi hta˄ te taw^ la g'a tu˪ nga˪ hui ve mi˅ ya˅ te˅ hpa_ ka˄ na heu^ na g'a leh aw˪ g'a˅ pi˅ la˅, daw˅ hk'a˅ pi˅ la˅ ve pa taw, aw˪ bon ui_ ja˅ ve yo˪.

La˅ ho_ hta˄ ha˄ ve

Li˄ chi hta˄ te pa_

สาขา ศาสนาและประเพณี

นายบุญส่ง สร้อยนาค

หมู่ที่ ๒๐ ตำบล ท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ประเทศไทยเราคนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธ แต่ปัจจุบันยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องศาสนาและประเพณี ประเพณีที่เราต้องรู้ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม เช่น ประเพณีการทำบุญศพพิธีถวายสังฆทาน พิธีเลี้ยงบุญพระทั่วไป พิธีทอดผ้าป่า พิธีขึ้นบ้านใหม่ พิธียกช่อฟ้า พิธียกเสาเอก พิธีผูกพันสีมาพิธีแต่ละพิธี มีขั้นตอนการเตรียมความพร้อม หรือเตรียมของสำหรับพิธีต่างๆ

จุดเด่น คือ

- เป็นนำทานหรือสะพานบุญเชื่อมต่อระหว่างชาวบ้านกับวัด
- มีความรู้เรื่องศาสนพิธี และพิธีกรรมต่างๆ
- ต้องศึกษาทางธรรมมาก่อน เช่น เป็นตุ๊มาก่อน

ได้รับการถ่ายทอด มาจาก

- คนรุ่นก่อนที่เคยบวชเรียนด้วยกันมา
- ที่วัดและคนเฒ่าคนแก่ที่มีความรู้ในด้านนี้ เรื่องนี้
-ใช้เวลาศึกษาค้นคว้าและสอบถามจากผู้รู้ โดยเฉพาะเรื่องที่เราไม่รู้ หรือเรื่องที่เราไม่เคย เช่น การบูชาพระอุปครุท

การประชาสัมพันธ์ เคยเผยแพร่เฉพาะในชุมชน

ลักษณะภูมิปัญญา ได้รับการถ่ายทอดจาก คนรุ่นหลัง

ความคิดและแรงจูงใจในการทำงาน

เคยบวชเรียนก่อน มีอายุพรรษาเยอะ ชาวบ้านเลือกให้เป็น มีความตั้งใจทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- การทำพิธีบางอย่างยังต้องหาจาก มัคทายก พระอุปครุฑ
- ปัจจุบันขาดผู้นำทางศาสนา หรือผู้รู้ด้านศาสนา อยากมีส่วนร่วมในด้านนี้

ข้อเสนอแนะ

- อยากให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ในด้านนี้บ้าง

สาขา โหราศาสตร์/ไสยศาสตร์

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางจันทร์ติ๊บ ขุนหวัง
วัน/เดือน/ปี/เกิด...๑๐ เมษายน..๒๔๙๘..อายุ ๖๘ ปี.....
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเสาะเมื่อ การจับยาม การดูทิศ เป็นศาสตร์แบบโบราณ เรียนรู้จากพ่อแม่ ผู้รู้ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะหาสาเหตุของการเจ็บป่วยจากการทำนายว่าผีทัก จะไม่ทายในเรื่องของหายเพราะเป็นภัยกับตนเองและไม่ได้บุญ

แกว่งข้าวผีหม้อนึ่ง

๑. ผู้ทำพิธีสอบถามข้อมูลเบื้องต้นก่อนให้ความช่วยเหลือ
๒. ผู้ขอรับความช่วยเหลือต้องเตรียมข้าวสารมาด้วย ๑ ลิตร ข้าวตอกดอกไม้ และเงิน จำนวน ๒๐ บาท
๓. ผู้ทำพิธีทำนายด้วยการแกว่งข้าง หากทายไม่ถูกข้าวจะไม่แกว่ง /หากทำนายถูกต้องข้าวจะแกว่งและแก้ไขตามที่ผู้ทำพิธีแนะนำ

การหาวันดี วันทำการกุศล การแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรือทำการที่เป็นมงคล ต้องใช้เดือนแบบล้านนา ดังนี้

เดือนกี๋ยง	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนห้า	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนเก้า	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนสี่	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนแปด	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนสิบสอง	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนยี่	เสียอังคารเดือนเดียว
เดือนสาม	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี
เดือนเจ็ด	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี
เดือนสิบสอง	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี

ตารางเทียบเดือนระหว่างภาคกลางและภาคเหนือ

ภาคเหนือ	**ภาคกลาง**	
เดือนเกี๋ยง	เดือนสิบเอ็ด	เดือนตุลาคม
เดือนยี่	เดือนสิบสอง	เดือนพฤศจิกายน
เดือนสาม	เดือนอ้าย	เดือนธันวาคม
เดือนสี่	เดือนยี่	เดือนมกราคม
เดือนห้า	เดือนสาม	เดือนกุมภาพันธ์
เดือนหก	เดือนสี่	เดือนมีนาคม
เดือนเจ็ด	เดือนห้า	เดือนเมษายน
เดือนแปด	เดือนหก	เดือนพฤษภาคม
เดือนเก้า	เดือนเจ็ด	เดือนมิถุนายน
เดือนสิบ	เดือนแปด	เดือนกรกฎาคม
เดือนสิบเอ็ด	เดือนเก้า	เดือนสิงหาคม
เดือนสิบสอง	เดือนสิบ	เดือนกันยายน

ตัวอย่างตามตารางการเทียบเดือนระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือ ซึ่งได้แสดงไว้นั้นจะเห็นว่า เดือนเจ็ด (เหนือ)
ซึ่งเป็นเดือนที่พี่น้องทางภาคเหนือจัดให้มีงานประเพณีสงกรานต์นั้น กลับไปตรงกับเดือน ๕ ของทางภาคกลาง
(คือเดือนเมษายน) (ข้อมูลจาก https://www.silpathai.net/)

สาขา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านไสยศาสตร์/ความเชื่อ

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายดวงเสาร์ สิทธิมาท
วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๔ ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การดูฤกษ์ยาม การทายของหาย ผีโป๊กโล๊ง ได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากพ่อ และได้มาโดยบังเอิญ

การทายของหายจากการเสี่ยงทายจากข้าวเปลือก(นับข้าวเปลือกจากคำพูดสุดท้ายของคนที่มาขอความช่วยเหลือ)

๑. นับได้ข้าวหลีบ หมายถึง หาสิ่งของไม่เจอ
๒. นับข้าวได้เปลือก หมายถึง หาเจอแต่จะมีสิ่งของปกคลุมอยู่
๓. นับได้ข้าวสาร หมายถึง สิ่งของอยู่บริเวณนั้น

คาถาก้างติดคอ

อมม้าหางน้อยแกว่งหาง แมวกิ๋นก้างคายก้าง อมซั๋วหาย (๓ รอบ) แล้วเป่าใส่ข้าวเหนียวแล้วกินลงไป

คาถาเป่าตาแดง

อม อุ๊ะ วะ อะอุงสั่ว หาย เป่าใสน้ำแล้วดื่มกิน

คาถาเสริมเสน่ห์ ของพระเจ้าโคกโล๊ก(พับชายเสื้อก่อนก่อนท่องคาถา)/ใช้สำหรับการเจรจา การสมัครงาน

สะ สะ โลโลโสโสธะ กะ เส สิ

คาถายันทุน นิยมสวดเพื่อขจัดปัดเป่าลางร้าย ภัยพิบัติ แก้ฝันร้าย ใช้ป้องกันภัยก่อนการเดินทาง ให้ไปอยู่ต่างถิ่น

คาถายันทุน

นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ
นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโหทุสสุปินังอะกันตัง
พุทธานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ
(นิมิตอันเป็นลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะ สัทโท
ปาปัคคะโหทุสสุปินังอะกันตัง
ธัมมานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ
(นิมิตอันเป็นลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่ง พระธรรมเจ้า)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
โย จามะนาโป สะกุณัสสะสัทโท
ปาปัคคะโหทุสสุปินังอะกันตัง
สังฆานุภาเวนะ วินาสะเมนตุ ฯ
(นิมิตอันเป็นลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่ง พระสังฆเจ้า)/ https://horoscope.trueid.net/

คติ/คำสอน/ข้อคิด

ข้ามน้ำหื้อผ่อเปิ้ลไปก่อน หมายถึง ต้องทำตามผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง
ตอกสั้นหื้อมัดที่กิ๋ว ซิ๋วสั้นหื้อซิ๋วไม้บางๆ หมายถึง ต้องมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

สาขา ปรัชญา ศาสนา ประเพณี /การเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรม

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางบัวนำ ปินตา

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๐ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางบัวนำ ปินตา เตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานบุญ งานวัด ขึ้นบ้านใหม่ งานศพ

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-เตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆของหมู่บ้านทำเมี่ยงบุหรี่เทียนไม้มงคลวัดโศกวัดวาของเจ้าของบ้าน

-เรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตัวเองเช่น สะตวง ท้าวทั้งสี่ หรือวัสดุประเภทต้นกล้วยต้องให้ผู้ชายเป็นคนทำผู้หญิงทำไม่ได้

-การเตรียมวัสดุหมากพลูส้มป่อยในการดาขันธ์ตั้ง สวย เทียนคู่ สืบชะตา

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้มีการเผยแพร่ให้ความรู้สืบทอดให้กลุ่มแม่บ้านร่มโพธิ์ทองและสันมะแฟน

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมของชาวล้านนาประจำหมู่บ้าน เมื่อมีงานบุญ งานวัด ขึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพก็จะมีช่างเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมในการเตรียมการเพื่อให้การประกอบพิธีกรรมนั้นครบสมบูรณ์ตามขนบธรรมในประเพณีที่สืบทอดกันต่อมา

ด้านโภชนาการ

สาขา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป(ถนอมอาหาร/อาหารพื้นเมือง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางบานเย็น สิทธิมาท

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๙ ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การแปรรูปอาหาร อาหารพื้นเมือง ได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ เรียนรู้จากการทำตามแล้วฝึกทำด้วยตนเอง และจากเรียนรู้จากการรวมกลุ่มพัฒนาสตรีในหมู่บ้าน การเข้ารับการฝึกอบรมกับหน่วยงานของรัฐ

และเอกชน ใช้ความรู้ทักษะการทำอาหารมาช่วยงานบุญของวัดป่าลัน การออกโรงทาน การทำทานในครัวเรือน

หากมีเหลือจะแบ่งบันให้ญาติ เพื่อนบ้าน อาหารที่ถนัดได้แก่ แกงแค แกงจิ้น ก๋วยเตี๋ยว และการทำผักกาดดอง

สูตรแกงจิ้น(แกงเนื้อ/ไก่)

เครื่องปรุง ข่า ขิง เกลือ คะไคร้ กระเทียม หอมแดง กะปิ โคกรวมกัน

ขั้นตอนการทำ

๑. คั้วพริกกับเนื้อด้วยกัน
๒. ใส่น้ำลงไป
๓. ต้มนาน ๓๐ นาที
๔. ผักชี /ผักชีฝรั่ง /ต้นหอมลงไป

*เครื่องปรุงหากเก็บไว้ด้านนอกจะเก็บใส่ตู้เย็นเก็บได้นาน ๗ วัน

หากผัดหรือคั้วสามารถเก็บไว้ด้านนอกได้ สามารถเก็บไว้ได้นาน

สูตรการทำผักดอง(ผักเขียวปลีที่ปลูกเอง)

๑. ล้างผักให้สะอาด
๒. นำผักมาตากแดดครึ่งวัน
๓. ลวกผัก ๓ นาที แล้วพักไว้

๔. ต้มน้ำเกลือ ๑ กิโลกรัม

๕. นำผัก ๑ กิโลกรัมมาคลุกกับน้ำเกลือ

๖. หมักไว้ ๗ วัน ถึง ๑๕ วัน (เก็บไว้ทานได้ประมาณ ๑ เดือน)

* ผักดอกที่ได้สามารถมาทำอาหารได้หลายอย่าง เช่น ผัดผักกาดดองกับวุ้นเส้น กินกับขนมจีนน้ำยา น้ำเงี้ยว กินกับน้ำพริก ยำผักดอง

ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

*อาหารทำเอง แจกกันกิน แบ่งบันกันกิน

*แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลญาติมิตร มีน้ำใจกับบุคคลอื่น

สาขา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป(การทำข้าวควบ/ข้าวเกรียบว่าว)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายอุ่นแสง จันทิมา

วัน/เดือน/ปี/เกิด อายุ ๖๗ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายอุ่น จันทิมา ได้ผลิตขนมพื้นเมืองจากเชียงแสนเรียกว่า ข้าวควบ ซึ่งใช้กรรมวิธีเฉพาะที่จะต้องใช้ความชำนาญและทักษะในการผิงไฟให้แผ่นข้าวควบขยายใหญ่และมีรสชาติที่หวานพอดีมีสีที่น่ารับประทาน และสามารถสร้างเป็นรายได้หลักของครอบครัว ได้ตลอดทั้งปี

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-จากเดิมได้ผลิตขนมจีนแบบมือแต่เมื่อเทียบกับการมาทำข้าวควบนั้นสามารถสร้างรายได้ ได้มากกว่าเพราะการทำข้าวควบมีต้นทุนที่ต่ำและมีความต้องการทางตลาดที่สูง

-ในการผลิตเริ่มจากการคัดสรรวัตถุดิบคือข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยวงูและสายพันธุ์สันป่าตอง ในปัจจุบันน่าใช้ข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยวงูในการผลิต

- นำข้าวเหนียวมานึ่ง ครั้งละ 15 กิโลกรัม และนำมาโม่ใส่น้ำอ้อย ตีรีดแผ่นและตากจนแห้งและมีแผ่นใส จากนั้นนำมาผิงไฟให้แผ่นขยายใหญ่ให้มีสีและรสชาติที่พอดีน่ารับประทาน

-ปัจจุบันขายในราคา 3 แผ่น/ 20 บาท

-ปริมาณในการผลิตผลิตกับภรรยา 2 คน ได้จำนวน 250 แผ่นต่อวัน

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกันจำนวน 1 ราย คือได้ถ่ายทอดให้ลูกชายเพื่อดำเนินการประกอบอาชีพของตัวเองต่อไป

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ ได้ศึกษาทดลองค้นคว้าจนได้ข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยวงูที่เหมาะสมกับการผลิตข้าวควบ ให้ได้รสชาติที่ดีอร่อยน่ารับประทาน และพัฒนากระบวนการผลิตเดิมจากการใช้ครกตำพัฒนาเป็นการใช้เครื่องโม่เครื่องปั่นเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการผลิต

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่น

-ไม่มี

ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป

(การทำข้าวเกรียบมันสำปะหลัง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางสาวจันทร์จิรา ศรีวิชัย

วัน/เดือน/ปี/เกิด - อายุ ๔๑ ปี

ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางสาวจันทร์จิรา ศรีวิชัย ทำข้าวเกรียบมันสำปะหลังจากหัวมันแท้ไม่ผสมแป้งโดยการคัดสรรวัตถุดิบด้วยตนเองใช้น้ำตาลแท้ ทำให้ได้ขนมข้าวเกรียบมันสำปะหลังที่มีรสชาติอร่อยกลมกล่อม

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- สืบทอดความรู้จากมารดาที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในการทำจากอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย

-วัตถุดิบหลักคือมันสำปะหลังจะรับซื้อจากบริเวณหมู่บ้านและสั่งซื้อจากจังหวัดเชียงราย

-โดยมีกรรมวิธีดังนี้ ในการนึ่งหัวมัน และนำมาบดด้วยเครื่อง และรีดแผ่นด้วยมือ นำไปตากแห้งหมาดและทำขึ้นรูปทรงตากให้แห้งและแพ็คขาย สามารถทำข้าวเกรียบมันสำปะหลังได้วันละ 4-5 กิโลกรัม

- ด้านการตลาดแพ็คขายตามหมู่บ้าน ฝากขายในร้านค้าบริเวณใกล้เคียงและขายผ่านออนไลน์ Facebook

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ยังไม่มี

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ การนำฟักทองมาผสมทำให้ได้เข้าแบบมันสำปะหลังสีเหลืองโดยใช้สีแบบธรรมชาติในการผลิตขนมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและหลีกเลี่ยงการใช้สีผสมอาหาร

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่น

-ไม่มี

สาขา การทำอาหาร(ข้าวฟืน)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางหอม แสงคำ
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑๒ กันยายน ๒๔๘๙ อายุ ๖๘ ปี ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

ข้าวฟืนเป็นอาหารดั้งเดิมของชาวไทยลื้อ เรียนรู้การทำข้าวแรมฟืนจากพ่อและแม่ และเรียนรู้จากคนในชุมชน ข้าวฟืนทำมาจากแป้งข้าวจ้าว ถั่วเหลือง และ ถั่วลิสงที่ผ่านการโม่แล้ว ปัจจุบันทำมาจากแป้งข้าวจ้าว เนื่องจากลดเวลาและเกิดความสะดวกในการทำข้าวฟืน

ขั้นตอนการทำข้าวฟืน

๑. แช่ข้าวแป้ง แล้วใส่ปูนขาว ๓ นาที
๒. ตั้งหม้อเคี้ยวข้าวแป้ง ๑ ชั่วโมง
๓. เทใส่ชาม ถาด แล้วทิ้งไว้ ๑ คืน ก็สมารถทานได้แล้ว

เครื่องปรุง

๑. ถั่วเนา
๒. น้ำขิง
๓. พริกป่น
๔. ถั่วลิสง
๕. หอมเจียว
๖. เกลือป่น
๗. ซีอิ้วกาไก่
๘. ซีอิ้วหวาน
๙. ผงชูรส
๑๐. ผักชี
๑๑. กะหล่ำ

* การทานข้าวฟืนให้อร่อยต้องใส่เครื่องให้ครบ

สาขา การทำอาหาร(การทำไก่ย่าง)

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางสาวสุนันท์ ยอดอินทร์
วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒ มีนาคม ๒๕๐๗ อายุ ๕๙ปี
ศาสนา พุทธ สัญชาติ ไทย

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำไก่อย่างมีสูตรที่หลากหลาย เรียนรู้มาจาการลองทานของคนอื่นแล้วมาปรับปรุงสูตรการทำไก่ย่างด้วยตนเองด้วยการลองผิดลองถูกจนพัฒนามาเป็นสูตรของตนเอง ตั้งชื่อร้านว่าไก่ย่างบ้านร่มโพธิ์ทองหรือไก่ย่างป้าเร็ว ทำขายมานานว่า ๒๐ ปี ปัจจุบันมีแฟรนไชส์ในราคา ๒๐,๐๐๐ บาท จำหน่ายให้กับผู้ที่สนใจที่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเอง

ส่วนผสม ไก่ย่าง

๑. ไก่สด๑ กิโลกรัม
๒. น้ำตาลปึก๑๐๐ กรัม
๓. รากผักชี กระเทียม และพริกไทย ๑ ช้อนโต๊ะ
๔. ซีอิ้วขาว ๕ ช้อนโต๊ะ
๕. ผงปรุงรส ๑ ช้อนโต๊ะ
๖. เกลือ ๑ ช้อนชา
๗. ไม้เสียบ

วิธีทำไก่ย่าง

๑. เริ่มจากนำไก่หั่นผสมน้ำตาลปึกละลาย (ถ้าเอาไปผ่านความร้อน ทิ้งให้เกือบเย็นก่อนค่อยนำมาใช้) ปรุงรสด้วยเกลือ รากผักชี กระเทียม พริกไทย กะทิ ซีอิ๊วขาว และผงปรุงรส
๒. หมักทิ้งไว้อย่างน้อย ๑ชั่วโมง
๓. นำไม้เสียบมาแช่น้ำไว้ก่อนอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง หรือแช่ทิ้งไว้ข้ามคืน ส่วนหนึ่งเพื่อล้างสิ่งสกปรกออกจากไม้
และทำให้ไม้อุ้มน้ำไว้ ไม้จะได้ไม่ดูดน้ำที่ไก่ของเราแล้วทำให้เนื้อไก่แห้ง และอีกอย่างคือเวลานำไปย่างไม้จะไม่ไหม้ง่าย
๔. นำไก่ที่หมักได้ที่แล้วมาเสียบไม้ได้ ขนาดก็แล้วแต่ความต้องการ
๕. จากนั้นก็นำมาย่างด้วยไฟอ่อน ๆ ถ้าใช้ไฟแรงไก่ด้านนอกจะไหม้และเนื้อไก่ไม่สุก

๖. คอยพลิกไก่ไป-มาบ่อย ๆ และระวังอย่าให้ไฟลุกเตา เพราะถ้าไฟลุกเตาขึ้นมาจะทำให้ไก่ของเรามีสีดำ ๆ ไม่น่ากิน ส่วนใครที่เสียบไม้แล้วไม่ย่างเลยทันทีก็เก็บใส่กล่องปิดฝาแช่เย็นไว้ได้ ๒-๓ วัน ก่อนที่จะนำมาใช้

จุดเด่น ของไก่ย่าง หอมนุ่ม ได้รสชาติที่พอดี ไม่เค็มหรือหวานจนเกินไป ทานกับข้าวเหนียว ส้มตำ

ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

ไม่มีความจนในหมู่คนขยัน ทำไปต้องมีกินมีใช้ เหลือจากการขายก็ยังได้กิน

